Restauratoren
NEDERLAND

CONSERVATION GLOSSARY

English-Dutch
1st Edition

Nederlands voor Restauratoren Groep 2026

Introduction

In our profession, the use of correct terminology becomes important when speaking with clients, writing reports, or simply exchanging ideas with fellow colleagues. It fosters practical and effective communication and allows one to be seen as competent and credible in professional contexts. Being familiar with these specialised words and terms also leads to better understanding, enabling one to grasp what colleagues mean with greater depth and nuance. The establishment of this glossary is important as it will allow foreign and Dutch conservators alike to expand and deepen their knowledge of the language with correct professional words and terms. This will help conservators work better and more effectively across languages.

This glossary has been developed and assembled by the *Nederlands voor Restauratoren Groep*: Mariana Escamilla-Martinez, Magdalena Wsół, Alexandra Taylor, and Becky Chipkin, as part of a shared effort to support clearer communication within the field.

The glossary was made possible thanks to the contributions of various colleagues: Dagmar Beyaard, Marjan de Visser, Paulien Rings, Marya Albrecht, Abbie Vandivere and Lucas Mantel, to whom we are very grateful. We would also like to thank Rafael Willems, our Dutch language teacher, for his dedication, insight and effort in understanding our field and its specialised language. Finally, our warm thanks go to the RN Council for giving us the opportunity to “spread the words”.

This is the first edition of the glossary with a format English-Dutch with explanations of each word. We welcome any comments, suggestions or changes, as well as additions including glossaries from all specialties that may be existing or will be created through this initiative. If you are willing to collaborate in the further expansion of the next versions of the glossary please contact the group.

English Term	Definition	Dutch Term	Definition
Abraded / Sanded down	A surface worn down or smoothed by rubbing or sanding.	Afgeschuurd	Oppervlak afgesleten of gladgemaakt door schuren.
Abrasion	Wear or surface damage caused by friction or rubbing.	Schuring / Abrasie	Slijtage of oppervlaktebeschadiging door wrijving of schuren.
Absorption	The uptake of e.g. a binding medium in a paint layer. 2. Uptake of (and thus attenuation of) light (radiation) in a paint layer. The radiant energy is converted into other forms of energy (such as heat).	Absorptie	Het opnemen van bijvoorbeeld een bind-/oplosmiddel in een verflaag — 2. Opname van (en daarmee verzwakking van) licht (straling) bij het binnendringen in een kleurlaag. Hierbij wordt de stralingsenergie in andere energievormen (zoals warmte) omgezet

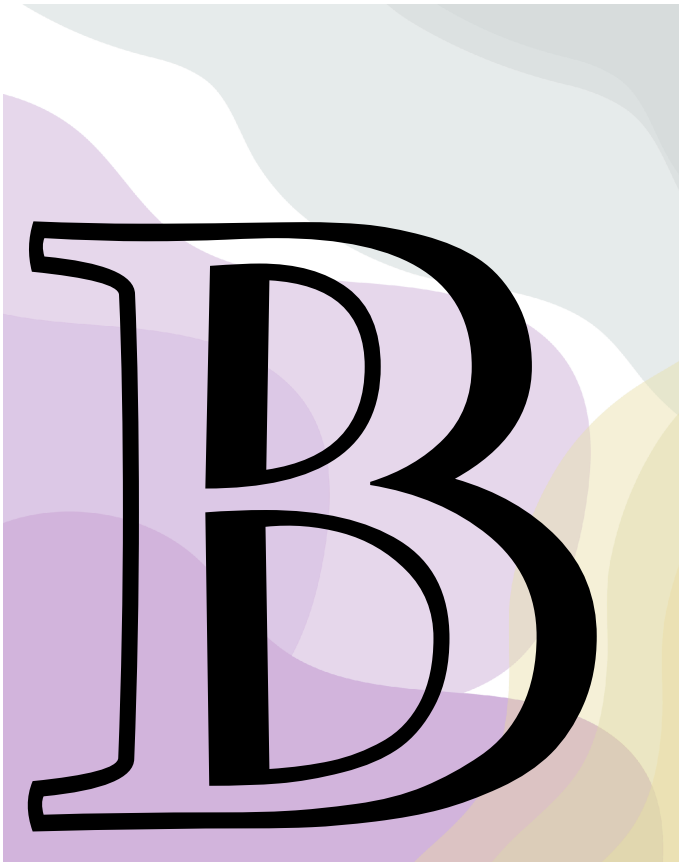
Accelerated aging	Simulation of long-term aging in a short time.	Versnelde veroudering	Proces om langdurige veroudering snel na te bootsen.
Acetone	A ketone solvent, commonly used for cleaning in conservation.	Aceton	Een Keton; oplosmiddel vaak gebruikt bij reinigen in restauratie en vernisafname
Acrylic painting	Painting using fast-drying acrylic polymer emulsion	Acrylverf	Schildering met snel drogende acrylverf
Acrylic resin	Synthetic resin used in coatings and adhesives.	Acrylaathars	Synthetische hars gebruikt in coatings en lijmen.
Additive	Substance added to change the properties of a substance.	Additief	Toevoeging waardoor de eigenschappen van een stof veranderen
Adhered	Stuck or pasted onto a surface.	Gelijmd/geplakt	Vastgeplakt aan een oppervlak.
Adhesion	Mutual adhesion of molecules of two different substances (layers) in close proximity.	Adhesie	Onderlinge hechting van moleculen van twee verschillende stoffen (lagen) in de buurt van elkaars raakvlak
Adhesive	Substance used to bond materials together.	Lijm	Stof die wordt gebruikt om materialen te verbinden.
Adobe	Building material made from earth and organic materials, sun-dried	Adobe	Bouwmateriaal van aarde en organisch materiaal, aan de zon gedroogd
Adsorption	Adhesion of dissolved substances to the surface of a solid, for example a binding medium on a paint layer.	Adsorptie	Hechting van opgeloste stoffen aan het oppervlak van een vaste stof, bijvoorbeeld een bindmiddel aan een kleurlaag
Aerosols	Microscopically fine dispersed drops of volatile substances/particles in the air.	Aërosolen	Microscopisch fijn verspreide vaste of vloeibare stoffen/stofdeeltjes in de lucht
Agglomerate	Cluster of particles sticking together.	Agglomeraat	Samengeklonterde deeltjes of massa.
Agglomeration	Clumping together, e.g. of pigment particles.	Agglomeraten (Lat. agglomerare, zich open dringen)	Openhoping van bijvoorbeeld pigmentdeeltjes
Aggregate	Particulate component in mortar or concrete	Aggregaat / toeslagmateriaal	Korrelige component in mortel of beton
Aging	Natural deterioration of materials over time and climate	Veroudering	Natuurlijke achteruitgang van materialen door de tijd en klimaat

Aliphatic solvents	Organic compounds without ring structure in their molecular formula. The most important aliphatic solvent for restorers is white spirit en Shellsol D40	Alifatische oplosmiddelen (Grieks aleiphār, ‘zalfolie’)	Organisch oplosmiddel met in zijn structuurformule open koolstofketens. Het belangrijkste alifatische oplosmiddel voor de restaurator is witte spiritus of Shellsol D40
Alkaline	Substance with pH above 7, opposite of acidic.	Alkalisch	Stof met een pH hoger dan 7, tegenovergesteld aan zuur.
Alkyd	Synthetic resin used in paints and varnishes.	Alkyd	Synthetische hars gebruikt in verf en vernissen.
Alligatoring	Cracked surface resembling alligator skin.	Craquelévorming	Gebarsten verf- of vernislaag die op alligatorhuid lijkt.
Aluminium oxide hydrate	Filler material, used in making gesso and gap-filling putties.	Aluminiumoxidehydraat	Vulmateriaal, gebruikt bij het aanmaken van gesso en doortochtige kit
Aluminum	Lightweight, corrosion-resistant metal.	Aluminium	Lichtgewicht, corrosiebestendig metaal.
Analysis	Examination to understand material composition or condition.	Analyse	Onderzoek om samenstelling of conditie van materiaal te begrijpen.
Analysis of binding media	Examination of substances used to bind pigments	Bindmiddelanalyse	Onderzoek naar stoffen die pigmenten binden
Anatase	Crystalline form of titanium dioxide; no longer used in restoration because it is unstable and a strong pigment. (see also Rutile)	Anataas	Kristallijne vorm van titaanwit (chemisch: titaandioxide); wordt bij de restauratie niet meer gebruikt omdat het onstabiel is en krachtig wit (zie ook Rutiel)
Animal glue	Glue from animal collagen used in conservation.	Dierlijke lijm	Lijm van dierlijk collageen, gebruikt in restauratie.
Anisotropic	(Not isotropic) substance with unequal physical properties in all directions.	Anisotroop	(Niet-isotroop) stof met ongelijke fysische eigenschappen in alle richtingen
Anoxic environment	Low- or zero-oxygen preservation environment.	Anoxische omgeving	Zuurstofarme of zuurstofvrije omgeving voor behoud.
Anoxic treatment	Oxygen removal treatment to kill pests.	Anoxiebehandeling	Behandeling waarbij zuurstof wordt verwijderd om ongedierte te doden.

Appliqué	Decorative sewing technique adding fabric pieces.	Applicatie	Decoratieve techniek waarbij stukken stof worden vastgenaaid.
Apsis	Apse; semicircular or polygonal space in a church; forms the termination of the choir.	Apsis	Absis; kerkbouw: halfronde of veelhoekige nisruimte; vormt de afsluiting van het koor/koorafsluiting
Aquamarine	Blue-green mineral used as pigment or gemstone.	Aquamarijn	Blauwgroene mineraal gebruikt als pigment of edelsteen.
Arabic gum	Resin from an African acacia tree; used as a binding medium in the making of watercolors and gouache paints.	Arabische gom	Hars van een Afrikaanse acaciasoort; wordt gebruikt als bindmiddel bij het aanmaken van aquarel- en gouacheverven (zie adaat)
Architectural paint research	Examination of paint layers to understand chronology and materials	Verflagenonderzoek	Onderzoek naar verflagen voor chronologie en materiaalanalyse
Archival quality	Materials suitable for long-term preservation.	Archiefkwaliteit	Materialen geschikt voor langdurig behoud.
Aromatics	Cyclic organic compounds built on benzene nucleus. They often have a ‘pleasant’ smell; many plant essential oils belong to this group.	Aromaten	Cyclische organische verbindingen die alleen zijn opgebouwd uit benzeenringen. De term als zodanig vindt zijn oorsprong in de ‘aangename’ aromatische geur van een aantal derivaten van benzeen die uit planten werden afgesplitst.
Arriccio	Rough underlayer of plaster in fresco painting	Arriccio	Grove onderlaag van pleister in frescoschildering
Arsenic	Toxic element found in some pigments and treatments.	Arsenicum	Giftig element in sommige pigmenten en behandelingen.
Ash	Residue left after burning organic materials.	As	Restmateriaal na verbranding van organisch materiaal.
Ashlar stone masonry	Stonework using finely cut and squared stones	Geschaafd steenmetselwerk	Metselwerk met fijn gesneden en vierkante stenen
Aspergillus	Mold that can grow on organic materials.	Aspergillus	Schimmel die op organisch materiaal kan groeien.

Astrazione cromatica	Color abstraction technique to distinguish new from original	Kleurabstractie	Kleurtechniek om nieuw werk van origineel te onderscheiden
Astringent	Substance that contracts tissues, sometimes used in conservation.	Adstringerend	Stof die weefsels samentrekt, soms gebruikt bij conservering.
Attached	Firmly joined or fixed to something else.	Gehecht	Stevig verbonden of bevestigd aan iets anders.
Authentication	Verification of origin or authorship of an object.	Authenticatie	Proces om oorsprong of auteurschap te verifiëren.
Autofluorescence	Natural light emission of materials under UV or visible light.	Autofluorescentie	Natuurlijk uitzenden van licht door materialen onder UV of zichtbaar licht.
Autofluorescence	see Fluorescence.	Autofluorescentie	zie Fluorescentie
Autoxidation	Reaction of a substance with oxygen (air) at room temperature or light at high temperature.	Spontane oxidatie	Reactie van een stof met zuurstof in de lucht bij kamertemperatuur zonder toevoeging van energie (warmte en/of elektrische stroom). Dit proces gebeurt bijvoorbeeld bij de blootstelling van ijzer of voedsel aan de lucht.
AW2	Polycyclohexanones (Ketonhars). Used in restoration for sealing purposes. Since 1967 no longer produced. Replaced by comparable synthetic resins such as Laropal K80.	AW2	Polycyclohexanonhars (Ketonhars) die in de restauratiepraktijk bijvoorbeeld als afsluitende vernislaag werd aanbevolen. Sinds 1967 wordt deze stof niet meer geproduceerd. Als vervanger met vergelijkbare eigenschappen is nu Laropal K80 in de handel te verkrijgen.
Azure	Deep blue mineral pigment.	Azuriet	Diepblauw mineraalpigment.
Azurite	Blue pigment (also called azurite, copper based) used since antiquity in painting; main blue pigment until 17th c.	Azuriet (Bergblauw)	Blauw pigment (zie ook adl aar, Kopermineraalpigment) uit basisch koper-carbonaat; sinds de Oudheid bekend en in het bijzonder in de middeleeuwse paneelschilderkunst

			vaak gebruikt voor de mantel van Maria. Tot het midden van de 17e eeuw was azuriet het meest gebruikte pigment

English Term	Definition	Dutch Term	Definition
Back	Rear side of an object or artwork.	Achterkant/achterzijde	Achterzijde van een object of kunstwerk.
Back board	Back cover of a book.	Achterplat	Achterplat van een boek
Back protection	Protection for the rear side of an object or artwork.	Achterkantbescherming	Bescherming voor de achterzijde van een object of kunstwerk.
Backing board	A rigid or semi-rigid protective board attached to the reverse of a painting (canvas or wood) to shield the back from dust, physical damage, pests, light, and/or fluctuations in temperature and relative humidity.	Achterplaat	Een stijve of halfstijve beschermplaat die aan de achterzijde van een schilderij (op doek of paneel) wordt bevestigd om de achterkant te beschermen tegen stof, fysieke schade, ongedierte, licht en/of schommelingen in temperatuur en

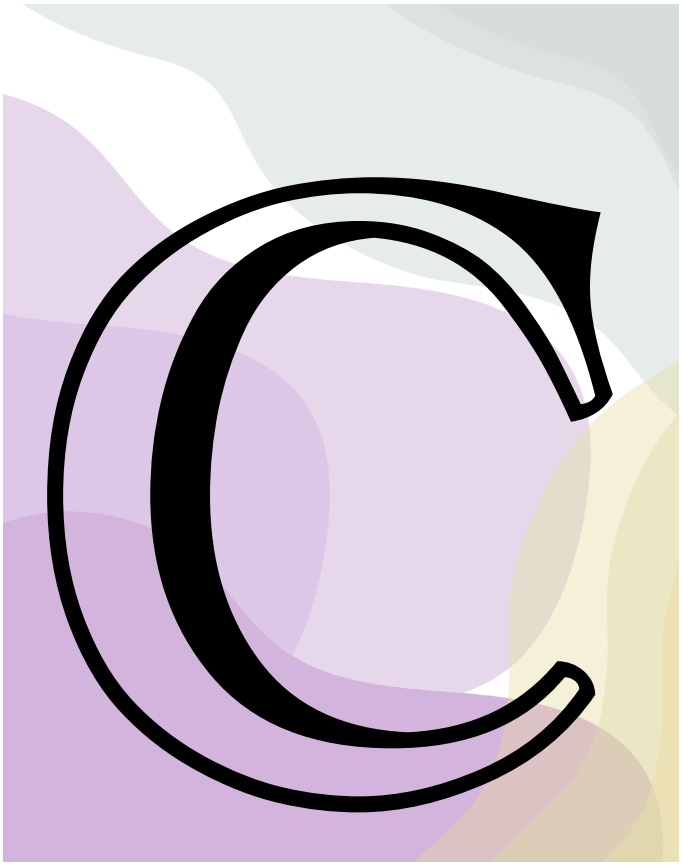
			relatieve luchtvochtigheid.
Backing board (secondary support)	Board of cardboard/foam board used as protective back for paintings; air exchange is slowed by foil.	Lagedruktafel (Onderdruktafel)	Gebaseerd op de vacuüm-/vacuumtafel; luchtdichte, holle, metalen tafel waarvan de bovenplaat fijne boorgaatjes heeft waardoorheen het vacuüm van een industrieel stofzuiger de lucht wordt weggezogen en het erop liggende schilderij wordt aangezogen.
Ball indentation test	Method for determining hardness by pressing a ball into material (like Brinell hardness).	Kogeldrukproef	Methode waarmee de hardheid van een stof wordt vastgesteld door er een kogel met een bepaalde omvang in een materiaal in te drukken (zie Brinell-hardheid).
Balm	Fragrant resinous substance for preservation or healing.	Balsem	Geurende harsachtige substantie voor conservering of genezing.
Balsa Wood	A lightweight wood often used in conservation supports or models.	Balsahout	Zeer licht hout, gebruikt voor steunen of modellen in restauratie.
Balsa wood	Very lightweight wood used for supports or models.	Balsahout	Zeer licht hout, gebruikt voor steunen of modellen.
Balsawood	Porous, light, soft wood from Central and South America; used e.g. in model making, aircraft and ship models.	Balsahout	Poreus, licht, zacht hout uit het centrale en het noordelijke gedeelte van Zuid-Amerika dat bij voorbeeld graag door modelbouwers wordt gebruikt voor het maken van vliegtuig- en scheepsmodellen
Band	A decorative or structural strip used in bookbinding.	Band	Een decoratieve of structurele strook gebruikt bij boekbinden.
Band	Decorative or structural strip in bookbinding.	Band	Decoratieve of structurele strook bij boekbinden.
Bar	Legally prescribed unit of air pressure (0.980665 atm = 1 atm); also	Bar	Wettelijk voorgeschreven eenheid van luchtdruk (0,980665 bar = 1 atm);

	abbreviations are used (see bs. 393).		zie ook de afkortingen op blz. 393
Bar (Pressure Unit)	Pressure unit equal to 100,000 Pascals.	Bar	Drukeenheid, gelijk aan 100.000 Pascal.
Barium salt	Salt of the element barium; in contact with moisture quickly oxidizes.	Bariumnzout	Zout van het zilverwitte, in contact met lucht snel oxiderende, metaal Barium
Beaten (as a copper plate)	Shaped by hammering or pressure.	Gedreven	Vervormd door hameren of druk.
Becoming blind	See “Creperen”.	Blindslaan	zie Creperen.
Beech wood	Hardwood from beech tree used in carpentry or conservation.	Beuk	Hardhout van de beuk, gebruikt in houtbewerking of restauratie.
Bending stiffness	Resistant to twisting and warping.	Buigstijf	Bestand tegen verdraaien en kromtrekken.
Benzohars	Resin from Southeast Asian and Indonesian styrax tree.	Benzoëhars	Boomhars afkomstig van Zuidoost-Aziatische en Indonesische styraxsoorten
Benzoin resin	Resin with vanilla-like scent used in varnishes or incense.	Benzoëhars	Hars met vanilleachtige geur, gebruikt in vernis of wierook.
Beva 371	Versatile synthetic binding medium: mixture of synthetic resins and microcrystalline wax; developed around 1970 by G.A. Berger.	Beva 371	Veelzijdig inzetbaar bindmiddel: mengsel van synthetische harsen en microkristallijne was; rond 1970 ontwikkeld door G. A. Berger
Beveling	Making an inclined edge, in other words: removing the ‘hard’ edge of a layer with putty (of fills).	Afschuinen	Een schuine kant maken. Het schuin afwerken of afsnijden van een scherpe rand of hoek.
Binder	Substance that holds components together in mixtures	Bindmiddel	Stof die onderdelen in een mengsel bindt
Binding medium	General term for all products that bind pigments into a paint layer.	Bindmiddel	Verzamelnaam voor alle producten die gelijksoortige verschillende stoffen met elkaar verbinden; lijmstoffen verbinden bijvoorbeeld pigmenten om vorm te geven aan de kleurlaag

Bindings	Materials and techniques used to hold together book sections.	Bindingen	Materialen en technieken om boekdelen samen te houden.
Biocide	A chemical substance that kills or inhibits the growth of living organisms like fungi or bacteria.	Biocide	Stof die levende organismen doodt of remt, zoals schimmels of bacteriën.
Biocide	Agent against fungi and vermin	Biocide	Bestrijdingsmiddel voor schimmels en ongedierte
Biological Damage	Deterioration caused by organisms like mold or insects.	Biologische aantasting	Aantasting door organismen zoals schimmels of insecten.
Biological examination	Study of organic material or biological activity on surfaces	Biologisch onderzoek	Onderzoek naar organisch materiaal of biologische activiteit op oppervlakken
Blanching	Whitening or hazing of varnish that can appear bluish or gray with time and thickness.	Wiit worden, wit uitslaan	Witte, blauwige of grauwe aanslag op vernis bij veroudering.
Bleaching	The removal of stains or color from materials.	Bleken	Het onttrekken van kleur of vlekken uit een materiaal, al dan niet gewenst.
Blisters, blistering	Historic term for disintegration of layers. Today the term “blisters” is only used for bulging of the paint layer caused by heat (burn blisters).	Blaasjes, Blaasvorming	Historische term voor desintegratie van lagen. De term ‘blaasjes’ moet tegenwoordig alleen nog voor door hitte gevormde opbollingen in de beeldlaag (brandblaren) worden gebruikt.
Bloom	A cloudy deposit that forms on varnished surfaces.	Waasvorming	Een troebele aanslag die op verniste oppervlakken ontstaat.
Bloom Blanching	A whitish or bluish discoloration on varnish, sometimes leading to loss of transparency.	Blauwaanslag/"blindslaan"	Witte of blauwige verkleuring op vernis, soms leidend tot verlies van transparantie.
Bolus ground	1. Colored or red ground consisting of clay for medieval gilding. 2. Since the 16th century often used red to dark brown ground layer on canvas. To avoid confusion, in the	Bolusgrond	1. Gekleurde of rode grond voor middeleeuwse verguldingen op basis van een zachte klei. 2. Sinds de 16e eeuw vaak gebruikte rode tot zwartbruine grondlaag op doek. Om

	second case the term “colored ground (layer)” is preferable.		verwisseling te voorkomen kan in het tweede geval beter de term ‘gekleurde grond(laag)’ worden gebruikt.
Bonding/adhesion	The process of sticking materials together.	Hechting	Het proces van het aan elkaar hechten van materialen.
Bone Black	A deep black pigment made from calcined animal bones.	Beenderzwart	Diepzwart pigment gemaakt van verkoolde dierlijke beenderen.
Textblock	The gathered and bound pages of a book, excluding the cover.	Boekblok	De samengevoegde en gebonden pagina’s van een boek, zonder de boekband
Break	A crack or split in a material or object.	Breuk	Een barst of scheur in een materiaal of object.
Brick	Fired clay building unit	Baksteen	Gebakken kleiblok voor bouwconstructie
Brick dust	Finely ground brick used as pozzolanic additive	Baksteengruis	Fijn gemalen baksteen als puzzolane toevoeging
Brick masonry	Masonry using rectangular bricks and mortar	Baksteenmetselwerk	Metselwerk van rechthoekige bakstenen en mortel
Brinell hardness	Hardness of a material; determined using the Brinell method (ball indentation test), developed by engineer Johann August Brinell (1849–1925).	Brinellhardheid	Hardheid van een materiaal; deze wordt vastgesteld volgens een procédé (kogeldrukproef), dat is ontwikkeld door ingenieur Johann August Brinell (1849–1925).
Brittle	Easily broken or crumbled; lacking flexibility.	Bros	Makkelijk breekbaar of verbrokkelend; zonder flexibiliteit.
Brittle/dry	Fragile due to dryness or age.	Bros	Fragiel door droogte of ouderdom.
Brittle/friable	Easily broken or crumbled.	Brokkelig	Gemakkelijk breekbaar of verkruimelbaar.
Brushed	Applied or smoothed using a brush.	Gestreken	Aangebracht of gladgestreken met een kwast.
Buffer	A solution that resists changes in pH.	Buffer	Een oplossing die pH-veranderingen tegengaat.
Buffer solution	Solution of a weak acid and a neutral salt of the same acid. When acid or alkali is added, the pH hardly changes (buffering).	Bufferoplossing	Oplossing van een zwak zuur (bijvoorbeeld azijnzuur) en een neutraal zout van hetzelfde zuur (bijvoorbeeld

			natriumacetaat). Wanneer een beetje loog of zuur wordt toegevoegd, verandert de pH-waarde nauwelijks (buffering).
Building and site survey	Recording the condition and features of the building and site	Gebouw- en terreinanalyse	Documenteren van de staat en kenmerken van het gebouw en terrein
Building archaeology	Archaeological study of building fabric and construction phases	Bouwhistorisch onderzoek	Archeologisch onderzoek naar bouwonderdelen en fasen
Bulge	A rounded swelling or protrusion on a surface.	Bobbel	Een ronde uitstulping of verhoging op een oppervlak.

English Term	Definition	Dutch Term	Definition
Calcite crust	Hard crust of calcium carbonate from water and pollution	Calcietkorst	Harde korst van calciumcarbonaat door water en vervuiling
Cambium	Tissue layer in stems and roots that remains divisible; responsible for growth in thickness. Produces wood inward and bark outward.	Cambium	Weefsellaag in stengels en wortels die deelbaar blijft; zorgt voor de diktevermeerdering van stammen. Cambium produceert binnen stammen en houten takken naar binnen toe hout en naar buiten toe schors.
Canvas	Fabric used as a support for painting.	Doek	Een geweven stof die wordt gebruikt als drager voor schilderijen.
Capillary Action	The movement of liquid within narrow spaces.	Capillaire werking	De beweging van vloeistof in nauwe ruimtes.

Capillary condensation	Condensation of vapors in the cavities of solid materials, such as the paint layer.	Capillaire condensatie	Condensatie van dampen in de holle ruimten van vaste materialen, zoals de schilderlaag.
Capillary tubes	Vessels (tubes) with a hair-thin diameter. Due to surface tension, liquids rise in them (capillarity). Adhesion forces are stronger than cohesion forces, causing liquid to climb.	Capillaire buisjes	Vaten (buisjes) met een haarfijne doorsnede. Als gevolg van oppervlaktespanning van vloeistoffen treedt hierin capillariteit op. Dat wil zeggen: de adhesiekrachten (hechting, zie aldaar) van een vloeistof aan de wanden van deze vaten zijn groter dan de cohesieve krachten (cohesie, zie aldaar) waardoor de vloeistof omhoog zal vloeien in de vaten.
Carbolineum	Wood preservative; mixture of distilled coal tar components phenol and cresol.	Carbolineum	Houtbeschermingsmiddel; mengsel van gedestilleerde steenkoolteer bestandsdelen fenol en cresol.
Carbonation	Reaction of lime with CO_2 forming calcium carbonate	Carbonatatie	Reactie van kalk met CO_2 tot calciumcarbonaat
Carnauba wax	Plant wax obtained from a Brazilian palm.	Carnaubawas	Plantaardige was die wordt gewonnen uit een Braziliaanse palm.
Casein	Milk protein binder used in historical paints	Caseïne	Melkeiwit, gebruikt als bindmiddel in historische verven
Cast resin	Liquid, hardening synthetic resin; used in conservation for consolidation and mold making.	Giethars	Vloeibare, hardende kunsthars; gebruikt voor consolidatie, het maken van afgietsels of microscopisch onderzoek naar schilder- en/of laagstructuren.
Catalyst	Substance that promotes or determines the course of a chemical reaction without itself being consumed.	Katalisator	Stof die door zijn aanwezigheid chemische reacties bevordert of het verloop daarvan bepaalt zonder zelf aan die reactie deel te nemen.
Cave	Natural underground space used historically for shelter or ritual	Grot	Natuurlijke ondergrondse ruimte historisch gebruikt als schuilplaats of ritueel
Cellosolve	Trade name for ethylene glycol ethyl ether.	Cellosolve	Handelsmerk voor ethyleenglycolethylether.

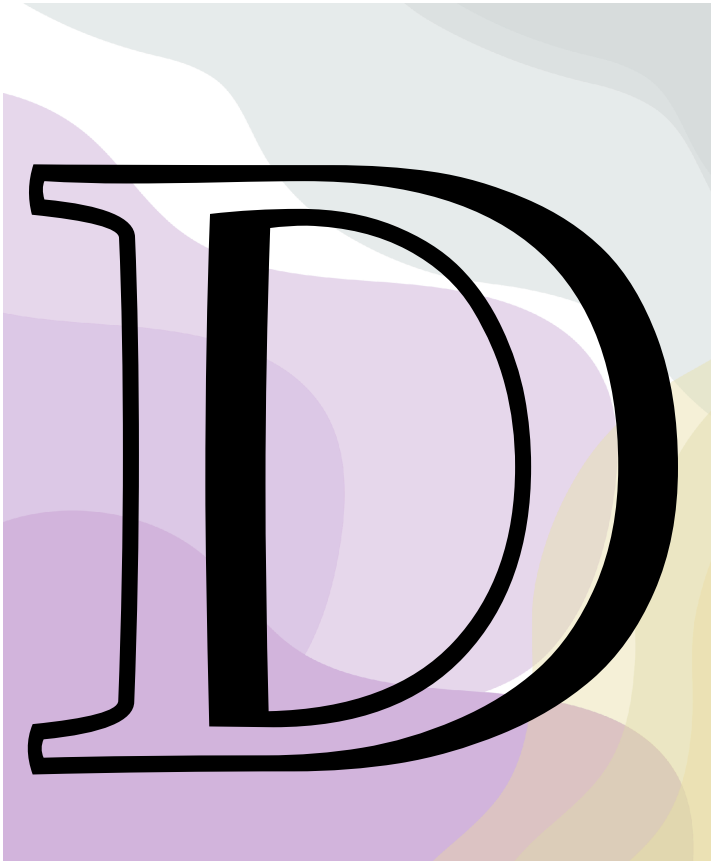
Cellulose	The main component of plant cell walls, of wood, used in paperpulp, source fot cotton, linen,	Cellulose	Het hoofdbestanddeel van plantencelwanden, van hout, gebruikt in papierpulp, in katoen, linnen.
Cement	Hydraulic binder that hardens with water	Cement	Hydraulisch bindmiddel dat uithardt met water
Ceramic	Fired clay material, including tiles and ornaments	Keramiek	Gebakken kleimateriaal zoals tegels en ornamenten
Ceresin	Purified earth wax (mineral wax).	Ceresine	Gezuiverde aardwas (mineraalwas).
Chalk	Soft calcium carbonate stone used in building and plaster	Kalksteen / krijt	Zacht calciumcarbonaatgesteente voor bouw en pleisterwerk
Chamfering	Trimming an edge. Cutting away a right-angled edge or corner.	Afkanten	Een rand afschuinen. Het maken van een schuine kant aan een rand.
Charcoal, carbon black	A black pigment and drawing material made from burnt wood or organic materials.	Houtskool	Een zwart pigment en tekenmateriaal gemaakt van verbrand hout of organisch materiaal.
Chemical Damage	Deterioration due to chemical reactions such as acidification.	Chemische schade	Aantasting door chemische reacties zoals verzuring.
Chemisorption	Adhesion of usually gaseous molecules to the surface of a solid.	Chemosorptie	Aanhechting van doorgaans gasvormige moleculen aan het oppervlak van een vaste stof.
Chinese wood oil (Tung oil)	Drying oil pressed from seeds of the tung tree in Asia; used as wood finish.	Houtolie, Chinese (tungolie)	Olie koudgeperst uit zaadschillen en -kernen van een in Azië groeiende wolfsmelkstruik; wordt gebruikt bij het fixeren van hout.
Chitin-like	Resembling chitin; forms the main component of insect armor.	Chitineachtig	Op chitine lijkend; chitine vormt het hoofdbestanddeel van het pantser van insecten.
Chrome yellow	A bright yellow pigment containing lead chromate.	Chromaatgeel	Een helder geel pigment op basis van loodchromaat.
Clapboard / Shingle	Overlapping wooden boards for wall cladding	Houten gevelbekleding	Overlappende houten planken als gevelbekleding
Clay	Fine-grained earth used in bricks and ceramics	Klei	Fijnkorrelig materiaal gebruikt in baksteen en keramiek
Cleaning	The act of removing dirt or unwanted substances from an object.	Reiniging	Het verwijderen van vuil of ongewenste stoffen van een object.

Cleavage / Flaking	Detachment or peeling of paint layers from the surface.	Afschildering	Loslaten of afbladderen van verflagen van het oppervlak.
Climate box	Small enclosed space between painting and glazing to achieve different relative humidity inside compared to ambient.	Microklimaatlijst	Lijst waarbij het schilderij hermetisch opgesloten zit tussen glas en achterkantbescherming, met als doel een microklimaat te creëren.
Climate cabinet	Enclosure used to create a climate with higher relative humidity than ambient air for treatment of paintings.	Klimaatkast	Ruimte waarin met speciale apparatuur een klimaat wordt gecreëerd met een andere relatieve luchtvochtigheid (zie aldaar) dan die van de omgevingslucht, voor behandeling van objecten.
Clouded/blanched	Having a cracked or brittle surface appearance.	Gecrepeerd	Een gebarsten of bros oppervlak.
Cochineal	A red dye obtained from insects.	Cochenille	Een rode kleurstof verkregen uit insecten.
Cohesion	Internal bond of molecules of the same substance (e.g., pigments in a binder).	Cohesie	Interne samenhang van moleculen van eenzelfde stof (bijvoorbeeld pigmenten in bindmiddel).
Cohesive density	Measure of the forces acting between molecules.	Cohesieve densiteit	Maatstaf voor het geheel van de tussen moleculen werkende krachten.
Cold flow/Creep	If softening temperature is exceeded, a synthetic binder may continue to flow; under certain conditions also called “creep.”	‘Koud vloei(vermogen)’	Indien de stollingstemperatuur (zie aldaar) van een synthetisch bindmiddel onvoldoende overeenkomt met de kamertemperatuur, blijft het plakkerig en kan het ‘koud gaan vloeien’; met andere woorden: het kan onder bepaalde omstandigheden (weer) vloeibaar worden.
Collagen	Strong fibrous animal protein in connective tissue (skin, bones, etc.).	Collageen	Sterk vezelvormig eiwitmateriaal in dierlijk bindweefsel (huid, botten, enzovoort).
Colletta method	Historic method, probably developed in Italy, for lining paintings with starch paste.	Collettamethode	Historisch, waarschijnlijk een in Italië ontwikkeld procédé voor het doubleren van schilderijen met stijfsel.
Collodion	Substance that forms an elastic, microscopically fine, visible film in solution.	Collodion	Stof die als een elastische, microscopisch fijne maar herkenbare, verdelende en klevende vloeistof op gas verspreidt.

Colophony	Natural resin left after distilling turpentine oil; formerly used in restoration, but now often replaced by dammar or synthetic resins.	Colofonium	Natuurlijke hars die bij het winnen van terpentijnolie (destillatie terpentijnbalsem) achterblijft; colofonium werd als goedkope hars lang bij restauraties gebruikt, maar wordt tegenwoordig meestal door dammar of een vorm van kunsthars vervangen.
Color of priming	The color of the priming layer beneath the paint.	Grondkleur	De kleur van de grondlaag onder de verf.
Comment	A note or remark giving feedback or additional information.	Aanmerking Opmerking	Opmerking of aantekening met feedback of extra informatie.
Concave	Curved inward, hollow.	Concaaf	Naar binnen gebogen, verdiept.
Concentration balance	Formation of a uniform concentration.	Concentratiebalans	Vorming van een gelijkmatige concentratie.
Condition	The state of preservation of an object.	Conditie	De staat van het materiaal van een object.
Conservation	Actions aimed at preserving cultural heritage	Conservering	Handelingen gericht op het behouden van cultureel erfgoed
Conservation report	Document summarizing condition and recommendations	Conserveringsrapport	Document dat staat van het materiaal van een object beschrijft
Consolidant	Substance used to strengthen weakened materials, or used to bind materials together	Hechtmiddel	Middel om verzwakt materiaal te versterken of materialen aan elkaar te hechten
Consolidated paint layers	Paint layers stabilized to prevent flaking.	Geconsolideerde verflagen	Verflagen gestabiliseerd om afbladderen te voorkomen. Verflagen die zijn gehecht om verlies te voorkomen
Consolidation	The process of stabilizing fragile areas of an object.	Consolidatie	Het proces om kwetsbare /fragiele gebieden van een object te stabiliseren.
Contactless investigation	Use of remote sensing or imaging tools	Contactloos onderzoek	Gebruik van beeldvorming of afstandsmetingen
Convex	Curved outward, raised.	Convex	Naar buiten gebogen, verhoogd.
Copaiba balsam	Brown, thin/viscous balsam obtained from trees of the legume family (see Balsam).	Copaïvabalsem	Bruine dunne/taai-vloeibare balsem die wordt gewonnen uit bomen die bij de familie der Leguminosae (zie Balsem).
Copal	Hard resins from tapping living trees or	Kopalen	Harsscheidingen die door het intappen van een levende boom of als

	from fossil copals excavated from soil.		fossiele kopalen door opgravingen uit de bodem worden gewonnen.
Copolymers	Polymers formed from more than one type of monomer through polymerization.	Copolymeren	Polymeren die uit meer dan één soort van monomeren door polymerisatie zijn ontstaan.
Couched layers	Joining two or more moist fiber webs to produce multilayered cardboard.	Koetsen is ~~geen~~ een Nederlandse term: is een fase in het handmatige papierschepproces, de schepper schept het papier met een zeef, de koetser drukt de papierpulp van de zeef af op een of meer natte papiervellen	Samenpersen van twee of meer vochtige vezelstoflagen voor de productie van meerlaags karton.
Covering	Material used to cover an object, often leather, textile, or paper.	Bekleding	Materiaal dat een object bedekt, vaak leer, textiel of papier.
Cracked	Broken or split surface due to age or stress.	Gebarsten	Gebroken of gespleten oppervlak door ouderdom of spanning.
Craquelé	Another term for craquelure, often in ceramics or glazes.	Craquelé	Synoniem voor craquelures, vaak bij keramiek of glazuren.
Craquelure	A network of fine cracks in paint or varnish layers.	~~Craquelé~~ Craquelures	Een netwerk van fijne scheurtjes in verf- of vernislagen.
Creperen (blinding)	1) When varnish creperes, the varnish layer cracks into such fine particles that the layer becomes opaque. 2) When paint creperes, the binder loses contact with the pigment. This changes the light refraction in the paint layer, making it appear gray. The cause in both cases is prolonged high humidity and/or water (condensation) on the painting surface.	Creperen (blindslaan)	1. Bij het creperen van een vernislaag barst het vernis in dusdanig fijne deeltjes uiteen dat de laag ondoorzichtig wordt. 2. Bij het creperen van de verflaag verliest het bindmiddel het contact met het pigment. Hierdoor verandert de lichtbreking in de verflaag waardoor deze grauw oogt. De oorzaak van beide vormen van creperen is een langdurige hoge luchtvochtigheid en/of water (condensaat) op het schilderijoppervlak.
Cross section	A sample showing layers of paint and ground under a microscope.	Dwarsdoorsnede	Transversaal aangeslepen verfmonster om lagenstructuur en -samenstelling te onderzoeken.

Cross-hatching	Application of crosswise strokes of a painting or drawing material, or sprays of varnish over a surface.	Arcering	Het kruisgewijs aanbrengen van een teken- of schildermateriaal, of kruisgewijs opstrijken of opspuiten van vernis op het schilderoppervlak.
Cross-section	A cut or view showing the internal structure of a material.	Dwarsdoorsnede	Een doorsnede die de interne structuur van een materiaal toont.

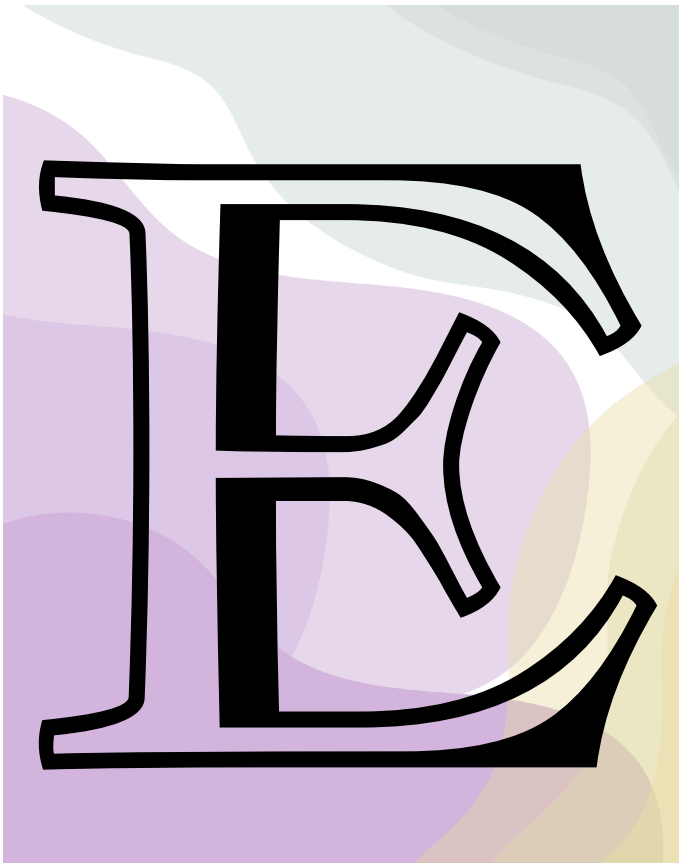

English Term	Definition	Dutch Term	Definition
Damage from relining	Harm caused to an artwork due to the relining process.	Doubleerschade	Schade aan een kunstwerk veroorzaakt door het doubleren/bedoeken.
Damar	Colorless to light yellow tree resin from Southeast Asia, obtained from trees of the family Dipterocarpaceae. Next to mastic, it is the most important natural resin used in varnish.	Damar	Kleurloos tot helgele boomhars die in Zuidoost-Azië uit bomen van de familie Diptero carpaceae wordt gewonnen. Naast mastix is dit de belangrijkste natuurlijke harssoort die als vernis wordt gebruikt.
Dammar	A natural resin used in varnishes.	Damar	Een natuurlijke hars gebruikt in vernissen.
Dangerous	Causing or able to cause harm or injury.	Gevaarlijk	Kan schade of letsel veroorzaken.
Dark	Having little or no light.	Donker	Met weinig of geen licht.

Date	The time when an artwork was created or documented.	Datum	Het moment waarop een kunstwerk gemaakt of gedocumenteerd is.
Deacidification	A process to neutralize acidity in materials.	Deacidificatie of ontzuren	Een proces om zuur in materialen te neutraliseren.
Decay	The deterioration or breakdown of materials over time.	Achteruitgang, verval	Het verval of de achteruitgang van materialen in de loop van de tijd.
Decorative application	Artistic feature added to surface for ornamentation	Decoratieve toepassing	Decoratief element aangebracht op een oppervlak
Deformation of the canvas	Changes in shape or distortion of the canvas fabric.	Deformatie van het doek	Veranderingen in vorm of vervorming van het doek.
Delamination	Separation of layers within a material.	Delaminatie	Het loslaten van lagen binnen een materiaal.
Dendrochronology	*Method of determining the age of wooden supports based on tree rings.*	*Dendrochronologie*	*Procedé waarmee de ouderdom van houten dragers of objecten aan de hand van de jaarringen wordt vastgesteld.*
Dent/puncture	A small hollow or depression caused by impact.	Deuk	Een kleine holte of deuk veroorzaakt door een impact.
Desiccation	Severe drying out of organic materials.	uitdroging	Verlies van vocht in organische materialen.
Desorption	Release of an absorbed or adsorbed substance.	Desorptie	Afgeven van een geabsorbeerde of geadsorbeerde stof.
Detergents	Wetting agents.	Detergenten/ bevochtigingsmiddel	Stof die de oppervlaktespanning van vloeistoffen verlaagt.
Diffusion, Diffusion resistance, Diffusion resistance coefficient	The speed at which water vapor penetrates materials (diffusivity), e.g. plaster or masonry, differs depending on the vapor diffusion resistance of the material. The diffusion resistance factor (μ) indicates how much greater the diffusion resistance of a given material is compared to air (μ = 1) at rest.	Diffusie, Diffusieweerstand, Diffusieweerstandsgetal	De snelheid waarmee waterdamp door materialen dringt (diffundeert), bijvoorbeeld hout of metselwerk, is verschillend en hangt af van de diffusieweerstand van het materiaal. Het diffusieweerstandsgetal (μ) geeft aan hoeveel groter de diffusieweerstand van een bepaald materiaal is tegenover een luchtslag (μ = 1) in ruste.

Dipolar forces	Molecular forces acting next to dispersive forces and hydrogen bonds, responsible for internal cohesion of a substance (such as adhesives, binders).	Dipoolkrachten	Moleculaire krachten die naast het dispersievermogen en de waterstofbruggen zorgen voor de interne samenhang van een stof (cohesie, zie aldaar).
Diptych	Artpiece consisting of two wings, forming one stylistic or content-related unit.	Diptiek	Een diptiek (of tweeluik) is een kunstwerk bestaande uit twee panelen, vaak met scharnieren verbonden, die samen één inhoudelijk of visueel geheel vormen.
Direct incision	Lines cut directly into the ground layer for design	Directe incisies	Lijnen direct in de grondering gekrast om het ontwerp of de compositie op te zetten.
Disintegration of layers	(hist.: blisters, blistering) Separation/detachment of different layers of a painting (ground, paint, varnish) due to certain external or internal influences.	Desintegratie van de lagen	(hist.: blaasjes (zie aldaar), blaasvorming) Scheiding/loslaten van verschillende lagen van een schilderij (grondlaag, verflaag, vernis) door bepaalde externe of interne invloeden.
Dispersed	Scattered, finely divided.	Gedispergeerd	Verspreid, fijn verdeeld.
Dispersion	Colloidal distribution of a substance in one medium, whereby the dispersed particles are small, e.g. PVAc particles in water.	Dispersie	Colloïdale verdeling van een stof in een ander waarbij de gedispergeerde deeltjes zwerven, zoals PVAc-deeltjes in water.
Dispersion forces	Molecular forces that act next to dipolar forces and hydrogen bonds, responsible for the internal cohesion of a substance (such as adhesives, binders).	Dispersiekrachten	Moleculaire krachten die naast de dipoolkrachten en de waterstofbruggen zorgen voor de interne samenhang van een stof (cohesie, zie aldaar).
Distilled water	Distilled (purified, chemically pure) water.	Aqua destillata, gedestilleerd water	Gedestilleerd (gereinigd, chemisch zuiver) water
Doubling	One or (rarely) more layers of canvas are glued onto the reverse side of the original textile support.	Doublure, bedoeking	Een of (zelden) meer lagen steunweefsel plakken op de achterzijde van de oorspronkelijke textiele beelddrager.

Dowels, pegs	Small cylindrical rods used in joinery.	Deuvels	Kleine cilindrische pennen gebruikt bij houtverbindingen.
Drainage	Redirecting or removing water to prevent moisture problems	Drainage	Afvoeren of herleiden van water om vochtproblemen te voorkomen
Drapery / Upholstery / Cover lining	Material used to cover or decorate furniture or book bindings.	Bekleding	Materiaal dat meubels of boekbanden bekleedt of decoreert.
Draws	Small wrinkles or folds, especially at corners.	Hoekrimpels	Kleine rimpels of vouwen, vooral bij hoeken.
Drill core sampling	Extracting cylindrical samples for deeper material analysis	Boorkernmonsterneming	Uithalen van boorkernen voor diepere materiaalanalyse
Drips/drops	Small drops of liquid.	Druppels	Kleine druppels vloeistof.
Dry rot	Fungal decay causing wood to become brittle and crumbly.	Droogrot	Schimmelrot waardoor hout bros en kruimelig wordt.
Drying oils	Oils (linseed, walnut, poppy) that polymerize under oxygen absorption and form a solid film.	Drogende oliën	Oliën (lijnolie, walnootolie en maanzaad) die door oxidatie (absorptie van zuurstof) polymeriseren en een harde film vormen.
Dull, cloudy	Lacking shine or clarity.	Dof	Zonder glans of helderheid.
Duromer	Outdated name for thermosetting plastics.	Duromeren	Verouderde benaming voor duroplasten.
Duroplasts	Collective name for all thermosetting resin-based plastics.	Duroplasten	Verzamelnamen voor alle uit thermohardende harsen bestaande kunststoffen.
Dusting off	Light brushing to remove powder or particles.	Afstoffen	Verwijderen van stof of poeder door licht borstelen.
Dutchman repair	Insertion of a precisely cut replacement piece into damaged material	Dutchman-reparatie	Inzet van nauwkeurig gesneden vervangend stuk in beschadigd materiaal
Dye	A soluble substance used to color materials.	Kleurstof	Een oplosbare stof die materialen kleurt.

English Term	Definition	Dutch Term	Definition
E-modulus = Elasticity modulus	See Elasticity modulus.	E-module = Elasticiteitsmodule	Zie Elasticiteitsmodule.
Easel painting	A painting made on a portable support or canvas.	Ezel schilderij	Een schilderij gemaakt op een draagbare drager of doek.
Edging repair	Restoration of damaged or missing edges	Randreparatie	Herstel van beschadigde of ontbrekende randen
Efflorescence	Crystallized salts forming on the surface of materials.	Uitbloeiing	Gekristalliseerde zouten die zich op het oppervlak vormen.
Egg white	The clear protein part of an egg used in some binding media.	Eiwit	Het heldere proteïnerijke deel van een ei, gebruikt in bindmiddelen.
Egg-tempera	A painting medium made by mixing pigment with egg yolk.	Ei-tempera	Een schildermedium gemaakt door pigment te mengen met eigeel.

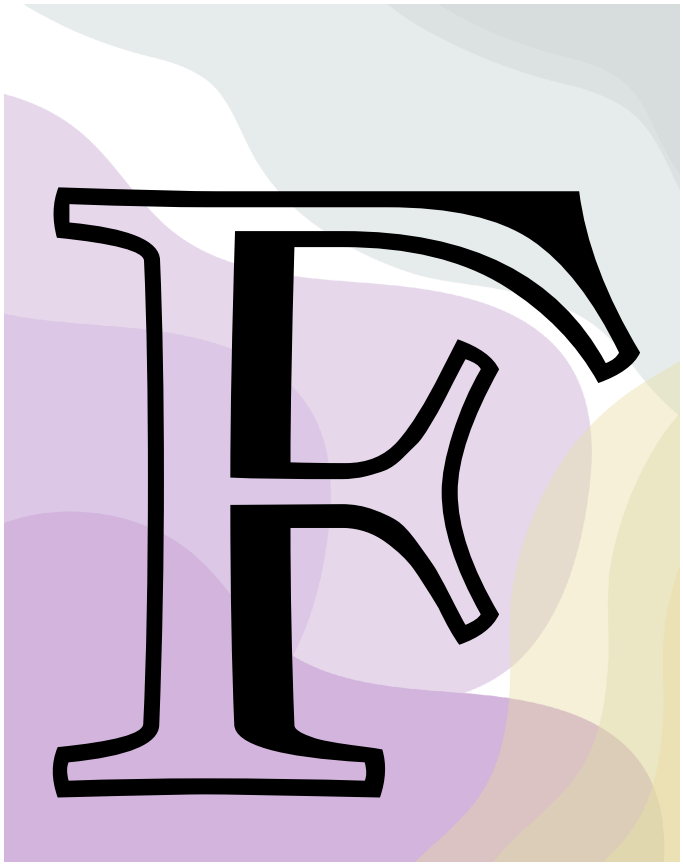
Elasticity modulus (E-modulus, Young's modulus)	Material constant characterizing the resistance of a material to elastic deformation when stressed.	Elasticiteitsmodule (E-modulus, Young-modulus)	Materiaalconstante (zie aldaar); karakteriseert het gedrag van stoffen bij elastische uitzetting.
Elastomers	Polymers (see also) with rubber-like elastic properties.	Elastomeren	Polymeren (zie aldaar) met op rubber lijkend elastisch gedrag.
Elemi resin	Tropical tree resin from the family Burseraceae, used in painting restoration and as a component in double varnish (together with Balsam).	Elemibalsam	Tropische boomhars van de familie Burseraceae die bij de schilderijenrestauratie soms aan doubleerhars wordt toegevoegd (zie Balsem).
Embossed	Raised or recessed decoration on a surface.	Gegraveerd	Opstaande of verdiepte versiering op een oppervlak.
Emergency measures	Urgent actions to stabilize or protect heritage in critical condition	Noodmaatregelen	Dringende acties om erfgoed te stabiliseren of beschermen in kritieke toestand
Empirical	Derived from experience, that is, based on observation and experiments.	Empirisch	Uit ervaring, dat wil zeggen gebaseerd op waarneming en experimenten.
Emulsion	A mixture of two liquids that normally don't mix, used in paint layers.	Emulsie	Een mengsel van twee normaal niet-mengbare vloeistoffen, gebruikt in verflagen.
Emulsion	A mixture where oil and water are stabilized together.	Emulsie	Een mengsel waarbij olie en water samen stabiel zijn.
Encaustic	A painting technique using heated beeswax mixed with pigment.	Encaustic	Een schildertechniek met verwarmde bijenwas gemengd met pigment.
Encaustic	Ancient painting technique where colors were bound in wax and applied warm.	Encaustiek	Sinds de Oudheid gebruikte wijze van schilderen waarbij de kleuren met was werden gebonden en ingebrand.
Encaustic	Painting technique using heated beeswax	Encaustiek	Schildertechniek met verwarmde bijenwas
Endband stitching	Decorative stitching at the head or tail of a book spine.	Besteeksel (kapitalen)	Decoratieve steken aan de kop of staart van de boekrug.
Envelope method	Method of lining (see Vacuum table).	Envelopmethode	Manier van doubleren (zie Vacuümtafel).

Environmental assessment	Evaluation of environmental impact on materials	Milieubeoordeling	Beoordeling van milieueffecten op materialen
Environmental management	Control of environmental conditions to reduce deterioration	Milieubeheer	Beheer van milieuomstandigheden om verval te verminderen
Enzymatic	Caused by enzymes.	Enzymatisch	Veroorzaakt door Enzymen.
Enzyme	Organic substances that respectively dissolve starch-containing (paste/glue) or protein-containing substances (gelatin/glue). In restoration, enzymes are used to remove binding media (adhesives) and varnishes.	Enzym	Organische verbinding die de stofwisseling van een organisme aanstuurt respectievelijk celstoffen in-sluit of eiwitsubstanties oplost (pasta/dextrine/ lijm; eiwit/gelatine/ lijm). Bij restauratiewerk worden enzymen zo nu en dan gebruikt voor het verwijderen van bindmiddelen (kleefstoffen) en vernissen.
Ester	Organic compound formed by the reaction between an alcohol and an acid.	Ester	Organische verbinding die ontstaat bij het inwerken van alcohol op een zuur.
Ethanol	Chemical compound from the group of alcohols.	Ethanol	Chemische verbinding uit de groep van de alcoholen.
Evacuated system	System arising from creating a vacuum.	Geëvacueerd system	Systeem ontstaan door het creëren van een vacuum.
Even out, spread	To distribute evenly across a surface.	Gelijk verdelen	Gelijkmatig over een oppervlak verspreiden.
Excretions	Excreted substances, e.g. tree exudates from wound closure. In conservation, used as a binding agent or varnish.	Excretie	Uitscheidingsstoffen zoals bijvoorbeeld excreten die bij bomen dienen als sluiting van wonden en die in de schilderkunst en restauratie worden gebruikt als bindmiddel of bij het aanmaken van vernis.
Exo-enzyme pattern	Exo-enzymes are enzymes secreted by an organism. Micro-organisms secrete different enzymes depending on their needs; they are able to produce specific enzymes	Exo-enzymenpatroon (Enzymafscheidingspatroon)	Exo-enzymen zijn enzymen die uit een cel worden afgescheiden. Micro-organismen scheiden verschillende enzymen af, dat wil zeggen ze hebben elk een eigen exo-enzymenpatroon

	when required for nutrition or degradation.		waarmee ze in staat zijn bepaalde stoffen ten behoeve van hun voeding te 'ontleden'.
Exposed concrete	Unclad concrete surface visible as finish	Zichtbaar beton	Onbeklede betonnen afwerking
E-modulus = Elasticity modulus	See Elasticity modulus.	E-module = Elasticiteitsmodule	Zie Elasticiteitsmodule.
Easel painting	A painting made on a portable support or canvas.	Ezel schilderij	Een schilderij gemaakt op een draagbare drager of doek.
Edging repair	Restoration of damaged or missing edges	Randreparatie	Herstel van beschadigde of ontbrekende randen
Efflorescence	Crystallized salts forming on the surface of materials.	Uitbloeiing	Gekristalliseerde zouten die zich op het oppervlak vormen.
Egg white	The clear protein part of an egg used in some binding media.	Eiwit	Het heldere proteïnerijke deel van een ei, gebruikt in bindmiddelen.
Egg-tempera	A painting medium made by mixing pigment with egg yolk.	Ei-tempera	Een schildermedium gemaakt door pigment te mengen met eigeel.
Elasticity modulus (E-modulus, Young's modulus)	Material constant characterizing the resistance of a material to elastic deformation when stressed.	Elasticiteitsmodule (E-modulus, Young-modulus)	Materiaalconstante (zie aldaar); karakteriseert het gedrag van stoffen bij elastische uitzetting.
Elastomers	Polymers (see also) with rubber-like elastic properties.	Elastomeren	Polymeren (zie aldaar) met op rubber lijkend elastisch gedrag.
Elemi resin	Tropical tree resin from the family Burseraceae, used in painting restoration and as a component in double varnish (together with Balsam).	Elemibalsam	Tropische boomhars van de familie Burseraceae die bij de schilderijenrestauratie soms aan doubleerhars wordt toegevoegd (zie Balsem).
Embossed	Raised or recessed decoration on a surface.	Gegraveerd	Opstaande of verdiepte versiering op een oppervlak.
Emergency measures	Urgent actions to stabilize or protect heritage in critical condition	Noodmaatregelen	Dringende acties om erfgoed te stabiliseren of beschermen in kritieke toestand
Empirical	Derived from experience, that is, based on observation and experiments.	Empirisch	Uit ervaring, dat wil zeggen gebaseerd op waarneming en experimenten.

Emulsion	A mixture of two liquids that normally don't mix, used in paint layers.	Emulsie	Een mengsel van twee normaal niet-mengbare vloeistoffen, gebruikt in verflagen.
Emulsion	A mixture where oil and water are stabilized together.	Emulsie	Een mengsel waarbij olie en water samen stabiel zijn.
Encaustic	A painting technique using heated beeswax mixed with pigment.	Encaustic	Een schildertechniek met verwarmde bijenwas gemengd met pigment.
Encaustic	Ancient painting technique where colors were bound in wax and applied warm.	Encaustiek	Sinds de Oudheid gebruikte wijze van schilderen waarbij de kleuren met was werden gebonden en ingebrand.
Encaustic	Painting technique using heated beeswax	Encaustiek	Schildertechniek met verwarmde bijenwas
Endband stitching	Decorative stitching at the head or tail of a book spine.	Besteeksel (kapitalen)	Decoratieve steken aan de kop of staart van de boekrug.
Envelope method	Method of lining (see Vacuum table).	Envelopmethode	Manier van doubleren (zie Vacuümtafel).
Environmental assessment	Evaluation of environmental impact on materials	Milieubeoordeling	Beoordeling van milieueffecten op materialen
Environmental management	Control of environmental conditions to reduce deterioration	Milieubeheer	Beheer van milieuomstandigheden om verval te verminderen
Enzymatic	Caused by enzymes.	Enzymatisch	Veroorzaakt door Enzymen.
Enzyme	Organic substances that respectively dissolve starch-containing (paste/glue) or protein-containing substances (gelatin/glue). In restoration, enzymes are used to remove binding media (adhesives) and varnishes.	Enzym	Organische verbinding die de stofwisseling van een organisme aanstuurt respectievelijk celstoffen in-sluit of eiwitsubstanties oplost (pasta/dextrine/ lijm; eiwit/gelatine/ lijm). Bij restauratiewerk worden enzymen zo nu en dan gebruikt voor het verwijderen van bindmiddelen (kleefstoffen) en vernissen.
Ester	Organic compound formed by the reaction between an alcohol and an acid.	Ester	Organische verbinding die ontstaat bij het inwerken van alcohol op een zuur.

Ethanol	Chemical compound from the group of alcohols.	Ethanol	Chemische verbinding uit de groep van de alcoholen.
Evacuated system	System arising from creating a vacuum.	Geëvacueerd system	Systeem ontstaan door het creëren van een vacuum.
Even out, spread	To distribute evenly across a surface.	Gelijk verdelen	Gelijkmatig over een oppervlak verspreiden.
Excretions	Excreted substances, e.g. tree exudates from wound closure. In conservation, used as a binding agent or varnish.	Excretie	Uitscheidingsstoffen zoals bijvoorbeeld excreten die bij bomen dienen als sluiting van wonden en die in de schilderkunst en restauratie worden gebruikt als bindmiddel of bij het aanmaken van vernis.
Exo-enzyme pattern	Exo-enzymes are enzymes secreted by an organism. Micro-organisms secrete different enzymes depending on their needs; they are able to produce specific enzymes when required for nutrition or degradation.	Exo-enzymenpatroon (Enzymafscheidingspatroon)	Exo-enzymen zijn enzymen die uit een cel worden afgescheiden. Micro-organismen scheiden verschillende enzymen af, dat wil zeggen ze hebben elk een eigen exo-enzymenpatroon waarmee ze in staat zijn bepaalde stoffen ten behoeve van hun voeding te ‘ontleden’.
Exposed concrete	Unclad concrete surface visible as finish	Zichtbaar beton	Onbeklede betonnen afwerking

English Term	Definition	Dutch Term	Definition
Facing	A protective layer applied to the front of fragile textiles.	Facing	Een beschermlaag aangebracht op de voorkant van kwetsbare textiel.
Facing	Partial or complete covering of a painted surface with a protective tissue layer of Japanese or silk paper.	Facing	Gedeeltelijk of algeheel overplakken van een beschilderde beelddrager met Japans of zijdepapier ter voorkoming van beschadiging of materiaalverlies.
Facing tissue	see Facing cloth	Vastendoek	Zie Hongerdoek
Fatty acids	Organic acids found in oils that can cause degradation.	Vetzuren	Organische zuren in oliën die degradatie veroorzaken.
Fayum / Mummy portraits	Usually encaustic painted panels, the portraits of the	Fayoum of Fajoem/Mummieportretten	Meestal met waskleuren geschilderde, de

	deceased covering mummy-wrapped wooden panels.		gezichten van de mummies bedekkende houten paneeltjes.
Fiber	A thin thread of natural or synthetic material.	Vezel	Een dunne draad van natuurlijk of synthetisch materiaal.
Fill material	A substance used to fill losses in artworks.	Vulmateriaal	Een stof die wordt gebruikt om verliezen in kunstwerken te vullen.
Filler	Material used to fill gaps or cracks	Vulmiddel	Materiaal om gaten of scheuren te vullen
Final render	Last coat of render providing finish and protection	Eindpleister	Laatste pleisterlaag als afwerking en bescherming
Fire damage	Damage caused by exposure to fire or heat.	Brandschade	Schade veroorzaakt door blootstelling aan vuur of hitte.
Fixative	A substance that fixates loose pigment particles in drawings, used to prevent smudging.	Fixatief	Een stof die losse pigmentdeeltjes op tekeningen fixeert, voorkomt vegen in tekeningen.
Fixing	Securing loose or unstable materials in place	Fixatie	Vastzetten van losse of onstabiele materialen
Flaking	Due to under-bound paint, the paint layer flakes off in scales over time. If the edges curl upwards into little “boat-shaped” pieces, this is called “tenting.”	Schotelvorming	Barstpatroon waarbij de barsten wijder zijn en de verf losse schollen vormt. Als de randen van deze schollen omkrullen en 'schoteltjes' vormt spreekt men van schotelvorming.
Flaking	See Disintegration of layers.	Loslating	zie Desintegratie van de lagen.
Fluorescence	Property of certain substances to emit or continue emitting light when irradiated.	Fluorescentie	Eigenschap van bepaalde stoffen om bij/na bestraling zelf op te lichten.
Fluorochromes	Collective name for fluorescent dyes, e.g. in microscopic preparations where secondary fluorescence becomes visible.	Fluorochromen	Verzamelnaam voor alle fluorescerende kleurstoffen, bijvoorbeeld in microscopische preparaten, waarmee secundaire fluorescentie wordt opgewekt.
Flux	A material that promotes melting during soldering.	Flux	Een materiaal dat smelten bevordert bij solderen.

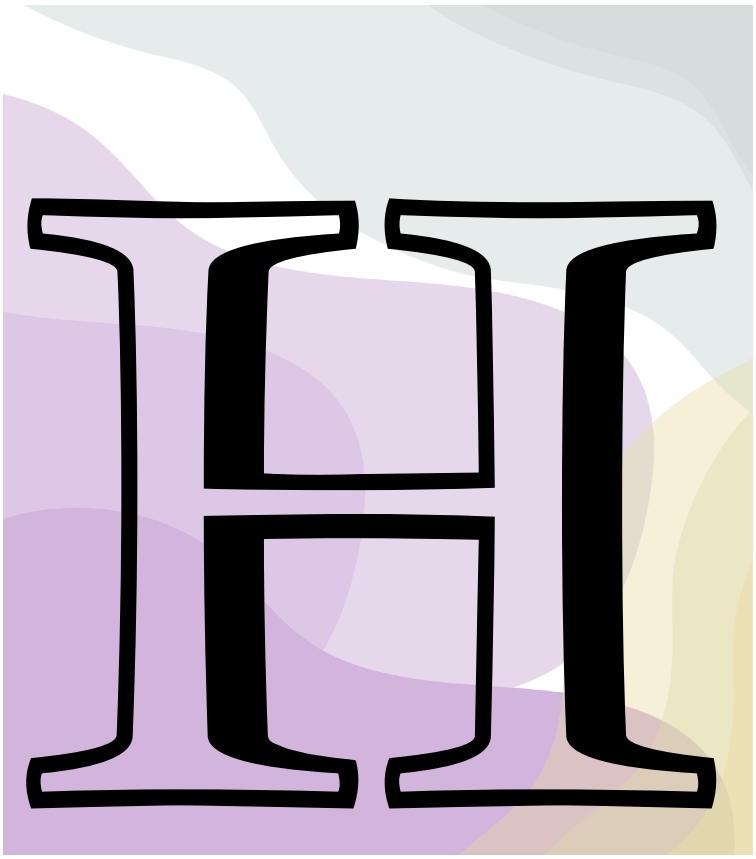
Fossil	Fossil resins are excavated resins, e.g. amber.	Fossiel	(Lat.: fossilis, uitgegraven) Fossiele harsen zijn uitgegraven harsen, bijvoorbeeld barnsteen.
Fraction	Separated part of a mixture of substances.	Fractie	Uit een mengsel van stoffen afgescheiden deel.
Freezing Point	The temperature at which a liquid turns into a solid; critical in storage.	Bevriezingstemperatuur	Temperatuur waarbij een vloeistof bevriest; belangrijk voor opslag.
Fresco	Wall painting done on wet plaster	Fresco	Muurschildering op natte kalkpleister
Functional groups	In organic-chemical compounds recurring groups of atoms.	Functionele groepen	In organisch-chemische verbindingen steeds regelmatig voorkomende atoomgroepen.
Fungicide	Fungus-killing / fungicidal agent.	Fungicide	Schimmelbestrijdings-/doodingsmiddel.

English Term	Definition	Dutch Term	Definition
Geotropism	Reaction to gravity; e.g. tree roots grow in a certain direction under gravity.	Geotroop	Op de zwaartekracht reagerend; onder invloed van de zwaartekracht groeien, bijvoorbeeld boomwortels in een bepaalde richting.
Gesso	A white ground layer used for painting preparation.	Gesso	Een witte grondlaag gebruikt als schildervoorbereiding.
Giornata	Area of a fresco painted in one day	Giornata	Deel van een fresco dat op één dag is geschilderd
Glaze	A thin transparent or translucent paint layer.	Glazuur	Een dunne transparante of doorschijnende verflaag.
Glaze	A thin, transparent layer of paint for depth or tone.	Glacis	Een dunne transparante verflaag voor diepte of toon.

Glaze	Thin transparent paint layer for modifying tone	Glacis	Dunne transparante verflaag voor kleuraanpassing
Glazed decorations	Decorative elements coated with a glassy finish	Geglazuurde decoraties	Decoratieve elementen bedekt met een glazige afwerking
Gloss	A shiny or lustrous surface appearance.	Glans	Een glanzend of glimmend oppervlak.
Glossy	Having a shiny and reflective surface.	Glanzend	Een glanzend en reflecterend oppervlak.
Glue	Adhesive substance from organic or synthetic sources	Lijm / lijmstof	Hechtmiddel van organische of synthetische oorsprong
Glutin glue	Glue made from animal tissues (bones, hides, etc.).	Glutinelijm	Lijm die uit dierlijke weefsels (botten, huid enzovoort) wordt vervaardigd.
Goetz illuminant	Illumination method showing changes in water content of paper.	Goetz-luminant	Belichtingsmethode die veranderingen in watergehalte van papier laat zien.
Gold leaf	Very thin sheets of gold used for gilding surfaces.	Bladgoud	Zeer dunne blaadjes goud gebruikt voor vergulding.
Gouache paints	Opaque paints, matte when dry; distinguish retouches from fillings.	Gouacheverven	Dekkende waterverf, niet vergelijkbaar met lasurende aquarelverven. Gouacheverven kunnen, evenals olieverven, ook pasteus worden opgestreken. Ze drogen mat en zijn daarom zeer geschikt voor de onderschildering van een retouche en OHP ten opzichte van vullingen.
Gravity spray gun	Spray gun for applying varnish where the varnish container is mounted underneath the spray gun (see also Suction cup spray gun)	Zuigbekerpistool	Spuitpistool voor het opbrengen van vernis waarbij de vernisbeker onder het spuitpistool zit (zie ook Vloeibekerpistool)
Grid	Guideline structure used for scaling and layout	Raster	Hulpraster voor schaal en plaatsing
Ground	Base layer in painting before final color is applied	Grondlaag	Basislaag in schilderwerk vóór kleurtoepassing

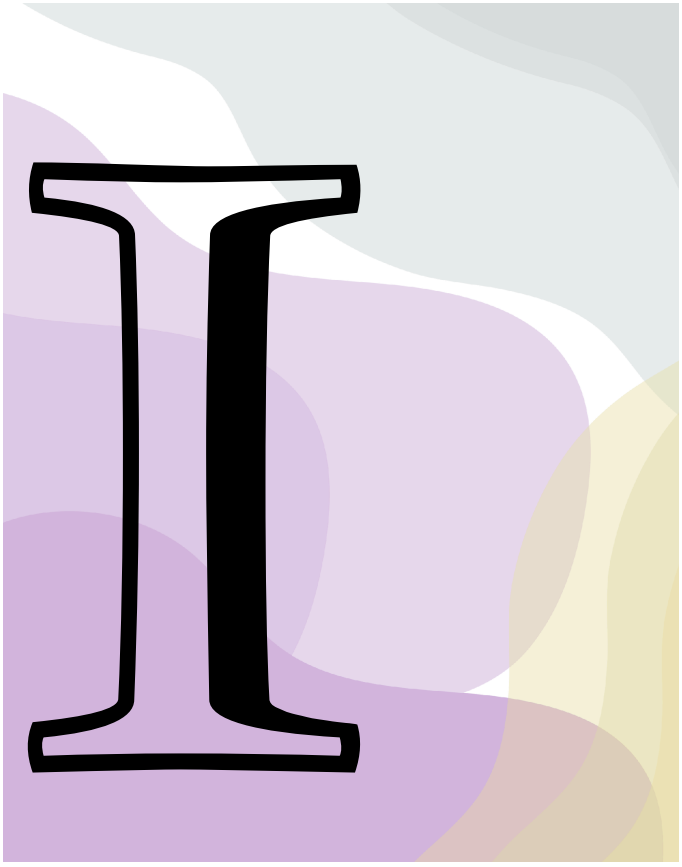
Ground	The preparatory layer applied to a support before painting.	Grondlaag	De voorbereidende laag aangebracht op een drager voor schilderen.
Ground/priming	The preparatory layer applied to a support before painting.	Grondering	De voorbereidende laag, of het voorbereidende lagenpakket aangebracht over het gehele oppervlak voor het schilderen.
Grout (injection)	Fluid mortar for filling voids or cracks	Injectiemortel	Vloeibare mortel om holtes of scheuren te vullen
Gum	A natural sticky substance exuded by trees, used in conservation.	Gom	Een natuurlijke kleverige substantie uit bomen, gebruikt in conservering.
Gum Arabic	Natural gum from acacia trees, used as a binder in paints and adhesives.	Arabische gom	Natuurlijke hars van acaciabomen, gebruikt als bindmiddel.
Gypsum	Soft sulfate mineral used in plaster	Gips	Zacht sulfaatmineraal gebruikt in pleisterwerk

English Term	Definition	Dutch Term	Definition
Half-timber	Timber frame structure filled with masonry or plaster	Vakwerk	Houten skelet opgevuld met pleister of baksteen
Hammered	Formed or shaped by hammering.	Gehamerd	Vervormd of gevormd door hameren.
Hare glue	Glue made from skins of hares and rabbits.	Hazelijm	Van pels-/velresten van hazen en konijnen aangemaakte lijm (Glutinelijm, zie aldaar).
Heat blisters	Small raised bubbles formed due to heat damage.	Brandbladders	Kleine opgeheven blazen veroorzaakt door hittebeschadiging.
Heat-/Vacuum table	Heated plate with exhaust pipes and an electric heating element. The vacuum between the cover foil and heating plate is created by a vacuum	Warmte-/Vacuümtafel	Verwarmde plaat met luchtextractie en een elektrisch verwarmingselement. De onderdruk tussen de afdekfolie en de verwarmingsplaat wordt

	pump and monitored with a manometer (see there).		door middel van een vacuümpomp gecreëerd en met een manometer (zie aldaar) gecontroleerd.
Heating spatula	Electrically heated filler/mortar tool.	Gloeispatel of warmtespatel	Elektrisch verwarmbare plamuur/mortel-spatel
Heavy spar (barite)	White, glossy mineral (chemical: barium sulfate); in restoration used as an extender for other pigments and as filler for grounds	Zwaarsparaat	Doorgaans wit, vetglanzend mineraal (chemisch: bariumsulfaat); in de restauratie gebruikt als versnijdmiddel voor andere pigmenten en als vulmiddel voor gronderingen
Hede	Short flax or hemp fibers sometimes used to strengthen panel seams or joints in paintings.	Hede	Korte stukjes vlas of hennep die zo nu en dan door paneelmakers gebruikt voor het versterken van openkanten (verstevigen) van de lijmnaden van hun schilderpanelen.
Heliotropic	Turned toward the light.	Heliotroop	Naar het licht gekeerd.
High boiling	Evaporates only at very high temperatures.	Hoogkokend	Pas bij hoge temperatuur verdampend.
High molecular	Consisting of large molecules.	Hoogmoleculair	Uit grote moleculen bestaand.
Historical investigation	Research into the building's history and changes over time	Historisch onderzoek	Onderzoek naar de geschiedenis en veranderingen (van een gebouw)
Holes	Openings or perforations in a material.	Gaten	Openingen of perforaties in een materiaal.
Horizontal	Parallel to the horizon or ground level.	Horizontaal	Parallel aan de horizon of grondniveau.
Hostaphan foil / Melinex / Mylar	Foil of biaxially stretched polyester. Depending on the manufacturer, also known as Mylar (DuPont) or Melinex.	Hostafaanfolie / Melinex / Mylar	Folie van biaxiaal gerekt polyester. Afhankelijk van de producent ook wel aangeduid als Mylar- (Du Pont) of Melinexfolie.
Humidification	The process of introducing moisture to soften materials.	Bevochtigen	Het proces waarbij vocht wordt toegevoegd om materialen zachter of soepeler te maken.
Humidity	The amount of moisture in the air.	Vochtigheid	De hoeveelheid vocht in de lucht.
Hunger cloth	Decorated cloth hung in medieval churches	Hongerdoek	Beschilderd of geborduurd doek dat in

	during Lent to cover the altar.		de Middeleeuwen tijdens de vastentijd voor het altaar werd opgehangen om dan het zicht op de gelovigen te ontnemen.
Hydraulic binder	Binder that sets under water or in humid conditions	Hydraulisch bindmiddel	Bindmiddel dat uithardt onder water of in vochtige omstandigheden
Hydrogen bonds	Molecular forces that, in addition to dipole forces (see there) and dispersion forces (see there), provide for the internal cohesion of a substance	Waterstofbruggen	Moleculaire krachten die naast de dipoolkrachten (zie aldaar) en de dispersiekrachten (zie aldaar) voor de interne samenhang van een stof (cohesie, zie aldaar) zorgen
Hydrolysis	A chemical reaction with water causing degradation.	Hydrolyse	Een chemische reactie met water die degradatie veroorzaakt.
Hydrophobing	Water-repellent impregnation.	Hydrofoberen	Waterafstotend impregneren.
Hydroxide	(In the most general sense) all compounds in which the hydroxyl group -OH is bound to a cation.	Hydroxide	Verzamelnaam (in de meest algemene zin) voor alle verbindingen waarin de eenvoudige zuurrest OH als functionele groep of als ion voorkomt.
Hygroscopic	Moisture-absorbing.	Hygroscopisch	Vochtopnemend.
Hyphae	Threads of fungi / mold.	Hyfen	Schimmel/Draden

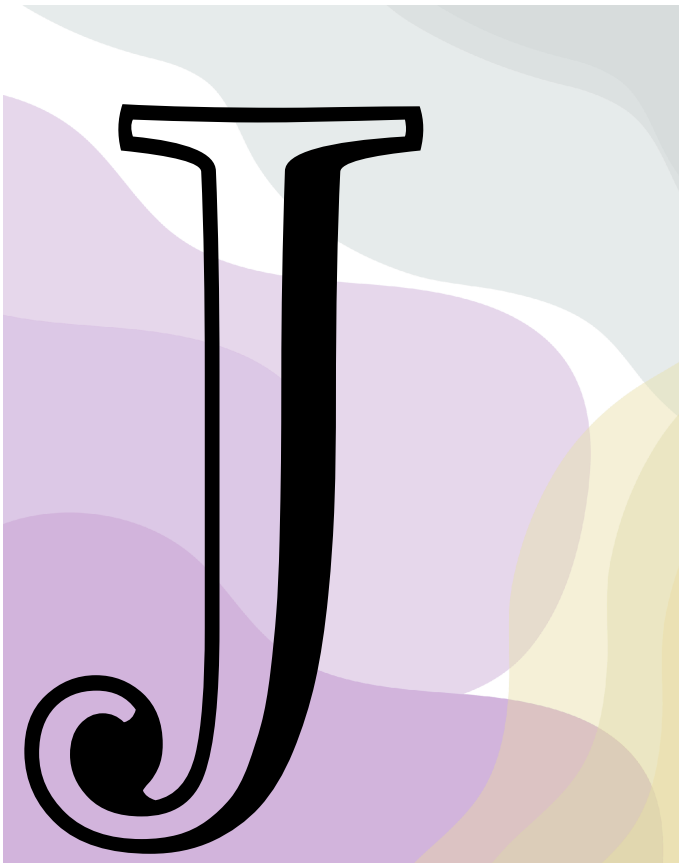

English Term	Definition	Dutch Term	Definition
Impasto	Thick paint application that has/creates texture	Impasto	Dikke getextureerde verflaag
Impregnate	To saturate a material thoroughly with a substance.	Doordrenken/Impregneren	Een materiaal volledig verzadigen met een stof.
Impregnated	Saturated thoroughly with a substance.	Geïmpregneerd	Volledig verzadigd met een stof.
Incidence of light	A flat surface of the painting reflecting 'incident' bundled rays of light; in restoration often used for assessing	Lichtinval	Het reflecteren van opvallende, gebundelde lichtstralen door een (beschilderd) oppervlak; wordt in de restauratie gebruikt voor het beoordelen en grafisch

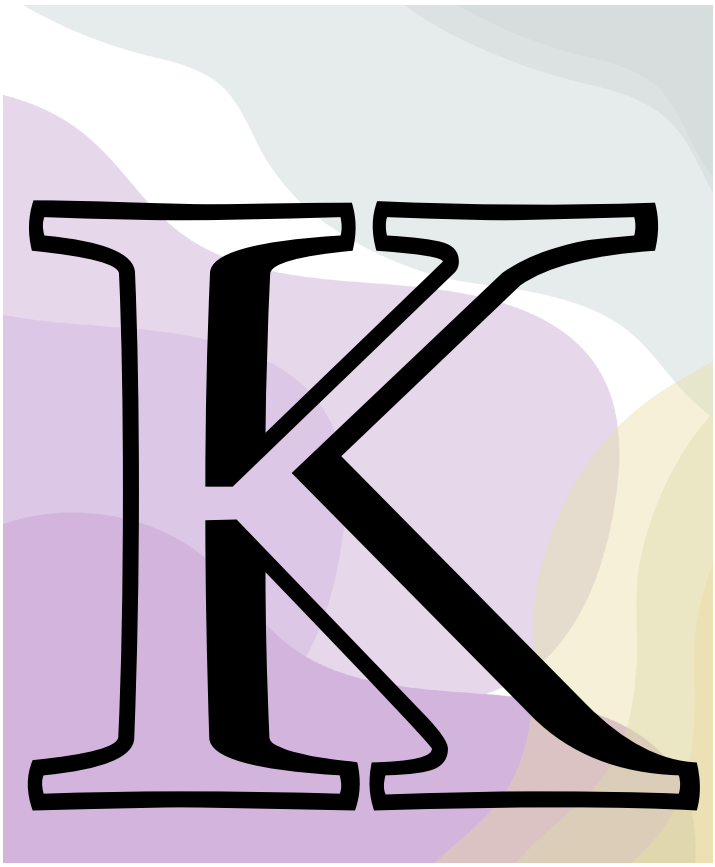
	the degradation of layers		vastleggen van de conditie van verflagen.
Indicator	Coloring agent indicating chemical reaction changes, e.g. pH changes.	Indicator	Kleurstof waarmede door kleurverandering een chemische reactie wordt aangetoond.
Indicator paper	Litmus-like paper impregnated with coloring matter that changes color according to pH value.	Indicatorpapier	In een kleurstofoplossing gedrenkt filtreerpapier dat door verkleuring de pH-waarde (zie aldaar) van een vloeistof laat zien.
Indirect incision	Design transferred through intermediary method before incising	Indirecte insnijding	Ontwerp via tussenstap overgebracht en ingekrast in gronderingslaag
Indoor climate study	Monitoring temperature, humidity, and air quality indoors	Binnenklimaatonderzoek	Het monitoren van temperatuur, vochtigheid en luchtkwaliteit binnenshuis
Inert	Not active, unreactive; used as filler, e.g. gases, resins, or other substances.	Inert	Niet actief, niet deelnemend, traag (reagerend); zoals stoffen, bijvoorbeeld inerte gassen, kunstharsen of andere stoffen.
Infill	Filling missing parts with compatible material	Invulling	Aanvullen van ontbrekende delen met compatibel materiaal
Infrared photography	Method by which underdrawings, pentimenti, or other layers can be made visible with infrared radiation.	Infraroodfotografie	Procedé waarbij met infraroodstralen (bijvoorbeeld) ondertekeningen, veranderingen onder een verflaag op een scherm zichtbaar worden gemaakt.
Inhibitor	A substance that slows down or prevents a chemical reaction even at low concentration.	Inhibitor of remmer	Een materiaal dat zelfs bij geringe concentratie een chemische reactie vertraagt of tegenhoudt
Inhomogeneous	Of varying composition; not uniform.	Inhomogeen/heterogeen	Verschillend van hoedanigheid, niet uniform.
Injection of grout	Filling voids or cracks with fluid mortar	Injecteren van injectiemortel	Vullen van holtes of scheuren met vloeibare mortel
Ink corrosion	Term for ink damage in drawings and manuscripts.	Inktvraat	schade door oxidatie van ijzergallusinkt in papier, perkament of andere dragers

Inlay	Decorative technique inserting pieces of material into a base.	Inlegwerk	Decoratieve techniek waarbij stukken materiaal in een basis worden ingelegd.
Inner hinge	The flexible joint where cover and book block meet on the inside.	Binnenscharnier	Het flexibele scharnier aan de binnenkant tussen ~~kaft~~ band en boekblok.
Inpainting	The process of restoring lost areas of paint.	Retouche	Het proces om verloren verfdelen te herstellen.
Inscriptions	Text or markings engraved or written on an object.	Inscripties	Tekst of markeringen gegraveerd of geschreven op een object.
Insect, old/active	Bugs that may be currently active or remnants of past infestations.	Insekten (oud/actief)	Insecten die actief zijn of resten van vroegere besmettingen.
Insecticide	Insect-killing agent.	Insecticide	Insectenbestrijdingsmiddel.
Insert	A piece added or inserted into something else.	Inzet	Een stuk dat aan iets anders wordt toegevoegd of ingevoegd.
Inset laths, gliding, loose member	Thin strips of wood inserted or loose within a structure.	Ingeschoven latten	Dunne stroken hout die zijn ingeschoven of los zitten in een constructie.
Interference layer	Thin layer on a substrate showing iridescence due to varying refractive indices.	Interferentielaag	Dunne laag op een substraat die een iriserend effect heeft door een verschil in brekingsindices (zie brekingsindex).
Interlayer	Intermediate layer applied between layers, e.g., isolating layer in paintings	Tussenlaag	Een laag die tussen andere lagen is aangebracht, bijvoorbeeld een onderliggende verflaag die op de grondering is aangebracht in schilderijen.
Intermicellar	Existing between micelles.	Intermicellair	Tussen de micellen (zie aldaar) bestaand.
Intervention/treatment	Actions taken to conserve or restore an artwork.	Ingreep	Handelingen verricht om een kunstwerk te conserveren of restaureren.
Intonaco	Final smooth plaster layer for fresco	Intonaco	Laatste gladde pleisterlaag voor fresco
Inventory number	A unique identifying number assigned to an artwork or object.	Inventarisnummer	Een uniek identificatienummer toegekend aan een kunstwerk of object.
Ion	Name for an electrically charged particle formed	Ion	Benaming voor een elektrisch geladen deeltje ter grootte van een atoom of molecuul.

	from an atom or molecule.		
Ion exchanger	Inorganic or organic solid substances with the ability to exchange their ions with ions from other substances.	Ionen(uit)wisselaar	Anorganische of organische vaste stoffen met beweeglijke ionen die in staat zijn deze ionen met andere stoffen uit te wisselen.
Irreversible	Irrevocable; cannot be reversed.	Irreversibel	Onomkeerbaar; niet meer terug te draaien.
Isinglass	From the swim bladder of the large sturgeon; used to make sturgeon glue (glutine glue, see there)	Steurlijm	type glutinelijm (zie aldaar) gemaakt van de zwemblaas van de grote steur

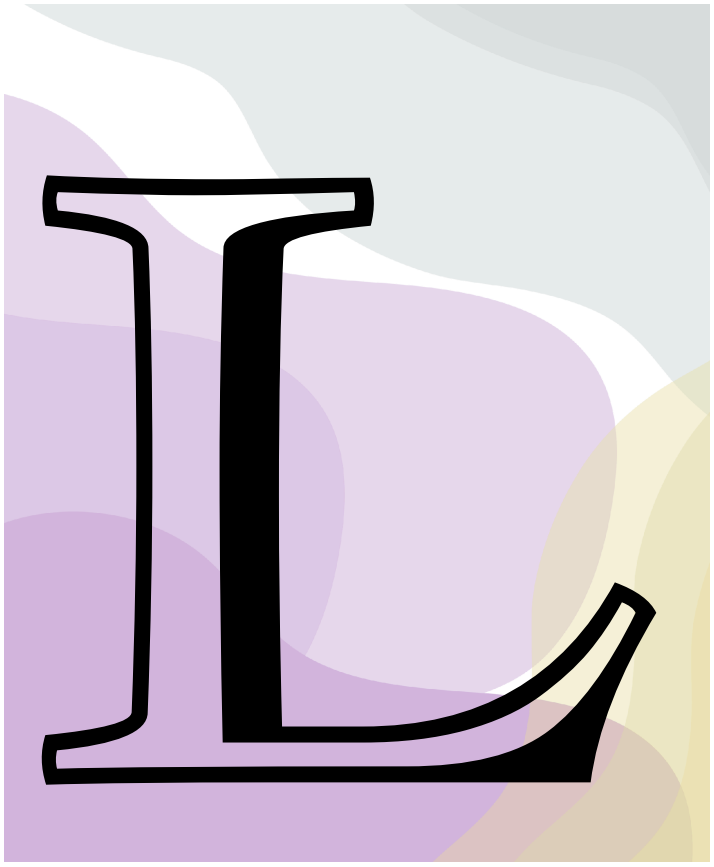

English Term	Definition	Dutch Term	Definition
Japanese spatula	Broad elastic spatula without handle.	Japanse spatel	Brede elastische spatel zonder handvat.
Joinery	The technique of joining pieces of wood together.	Houtverbinding	De techniek om stukken hout te verbinden.
Joint	The mortar or filler between masonry units	Voeg	Mortel of vulling tussen metselelementen
Japanese spatula	Broad elastic spatula without handle.	Japanse spatel	Brede elastische spatel zonder handvat.

English Term	Definition	Dutch Term	Definition
Kaolin	A fine clay used as a filler or in paper coatings.	Kaolien	Een fijne klei gebruikt als vulmiddel of in papiercoatings.
Kaolin (China clay, white bolus)	Pure white clay used as ground layer and as filler/pigment.	Kaolien (China clay, witte bolus)	Zuivere witte klei die voor de grondlaag en als vulmiddel/pigment wordt gebruikt.
Ketone resin	See AW2.	Ketonhars	zie AW2.
Keying	Roughening a surface for better adhesion of layers	Oppervlak opruwen	Oppervlak ruw maken voor betere hechting
Keylworth diagram	Diagram showing both the relationship between vapor pressure and relative humidity, and the relationship between humidity and equilibrium moisture content of wood.	Diagram van Keylworth	Diagram waarin zowel de samenhang tussen dampspanning en relatieve luchtvochtigheid alswel de relatie tussen luchtvochtigheid en vochtigheid wordt

	Originally developed by W.K. Loughborough and converted into German measurements by R. Keylworth.		weergegeven. Oorspronkelijk ontwikkeld door W.K. Loughborough en door R. Keylworth omgezet in Duitse meetwaarden.
Kiln-dried	Wood dried in a controlled environment to reduce moisture content.	Oven-gedroogd	Hout dat in een gecontroleerde omgeving is gedroogd.
Klucel	Special cellulose (hydroxypropylcellulose) soluble in water and polar solvents.	Klucel	Speciale cellulose (hydroxypropylcellulose) die zowel in water als in polaire oplosmiddelen (zie aldaar) kan worden opgelost.

English Term	Definition	Dutch Term	Definition
Labels	Tags or stickers identifying information about an artwork or object.	Etiketten	Labels of stickers met informatie over een kunstwerk of object.
Lacquer	A clear or colored varnish that dries to a hard finish.	Lak	Een heldere of gekleurde vernis die uithardt.
Latex foil	Foil of natural rubber or synthetic rubber; because of elasticity used for doubling wax paintings.	Latexfolie	Folie uit natuurrubber (ruw rubber) of synthetisch rubber die door haar elasticiteit bijzonder geschikt is voor het doubleren van pasteuze schilderijen.
Lead white, lead oxide	Toxic white pigment, basic lead carbonate, the most commonly used white pigment until the early 20th	Loodwit, loodoxide	Loodcarbonaat, giftig wit pigment. Meest gangbare witte pigment in schilderkunst tot de 20ste eeuw. Werkt als

	century. ; ~~used as pigment in European panel painting.~~		siccatief. ~~goed of roodachtig-geel loodoxide dat zowel voor pigment (zie aldaar), Massicot, als voor grondering (siccative, zie aldaar) werd gebruikt in de Europese paneelschilderkunst.~~
Leaf	A single sheet of paper in a book.	Blad (-en)	Een enkel vel papier in een boek.
Levelling coat	Base layer applied to even a surface before final coats	Egalisatielaag	Laag om het oppervlak te egaliseren vóór afwerking
Libriform fibers	Parallel strengthening elements in hardwood.	Libriformvezels	Parallel met de stambasis verlopende, verstevigende elementen in loofhout.
Lightfastness	The resistance of a pigment or dye to fading under light.	Lichtbestendigheid	De weerstand van pigment of kleurstof tegen vervaging door licht.
Lignin	A complex organic polymer in wood that contributes to rigidity.	Lignine	Een complexe organische polymeer in hout die stijfheid geeft.
Lime	Traditional binder made from limestone	Kalk	Traditioneel bindmiddel gemaakt van kalksteen
Lime milk	Diluted lime used as wash or coating	Kalkmelk	Verdunde kalkoplossing als wassing of afwerking
Lime mortar	Mortar made with lime, sand, and water	Kalkmortel	Mortel van kalk, zand en water
Lime putty	Slaked lime stored in water for use in mortars and plasters	Kalkpap	Gebluste kalk in water bewaard voor gebruik in mortel en pleister
Linseed oil	A drying oil extracted from linseed commonly used as a binder in oil paints.	Lijnolie	Een drogende olie geëxtraheerd uit lijnzaad, vaak gebruikt als bindmiddel in olieverf.
Long streaky drips	Elongated drops or trails of liquid on a surface.	Druipers, druipsporen	Lange streperige druppels op een oppervlak.
Longitudinal parenchyma	Parallel storage tissue along the wood stem axis.	Langsparenchym	Parallel met de stambasis verlopend opslagweefsel in het hout (zie Parenchymcellen; Straalparenchym).
Low molecular	Consisting of small molecules.	Laagmoleculair	Uit kleine moleculen bestaand.
Lumen	Hollow inside plant cells.	Lumen	Holle ruimte in plantencellen.

Lump	A small raised mass or swelling.	Bult	Een kleine verheven massa of zwelling.
Lux	(‘light’) Unit of illumination.	Lux (lat.: ‘licht’)	Eenheid voor lichtsterkte.

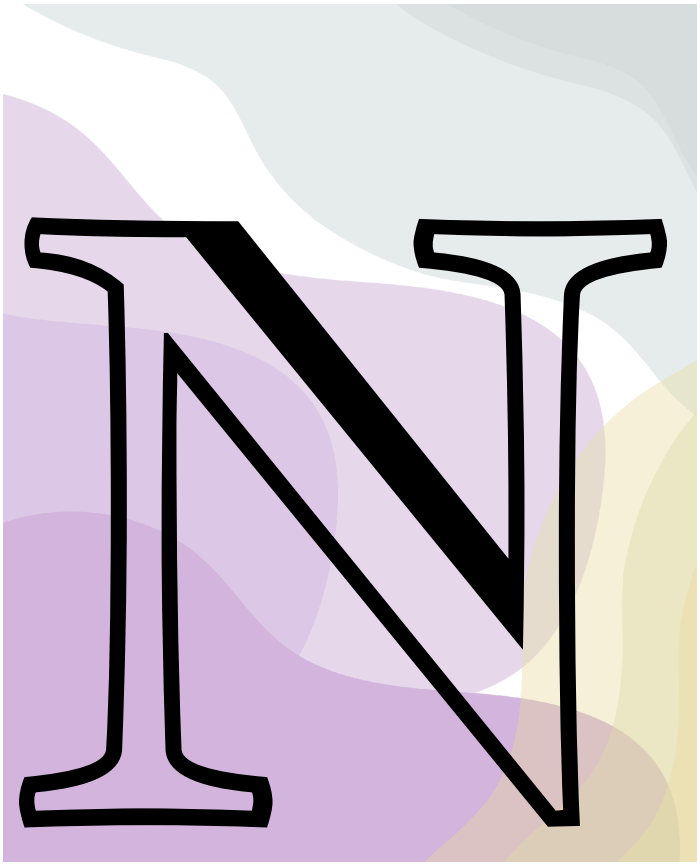

English Term	Definition	Dutch Term	Definition
MAC value	See Abbreviations.	MAC-waarde	zie Afkortingen.
Maintenance and care	Regular upkeep to ensure the long-term stability of a structure	Onderhoud en zorg	Regelmatig onderhoud voor de langdurige stabiliteit van een bouwwerk
Manometer	Pressure gauge for gases and liquids.	Manometer	Drukmeter voor gassen en vloeistoffen.
Mapping	Visual documentation of damage or interventions on building plans	Mapping	Visuele documentatie van schade of ingrepen op plattegronden
Marble dust	Finely ground marble used in stucco and paints	Marmerpoeder	Fijn gemalen marmer gebruikt in stucwerk en verven
Marouflage	The process of adhering a canvas to a rigid support.	Marouflage	Het proces waarbij een flexibele drager (doek of papier) op een rigide drager wordt gelijmd.

Masonry	Built structure using individual units (e.g. stone, brick) bonded together	Metselwerk	Constructie van individuele elementen zoals baksteen of steen met mortel
Mastic	Resin of the mastic-pistachio tree; important natural resin, also used for making varnish.	Mastix	Hars van de mastix-pistacheboom; naast damar de belangrijkste natuurhars voor het aanmaken van vernis.
Material analysis and examination	Study of physical and chemical properties of materials	Materiaalanalyse en onderzoek	Onderzoek naar fysieke en chemische eigenschappen van materialen
Material constant	Characteristic value depending on the material of a substance.	Materiaalconstante	Onder specifieke grootheid die afhangt van het materiaal van de onderzochte stof.
Materials used	Substances and components used to create or repair an object.	Gebruikte materialen	Stoffen en componenten gebruikt om een object te maken of repareren.
Matrix	Mold used for casting reliefs.	Matrijs	Gietvorm waarmee het oppervlak van een reliëf wordt gemaakt (structuurmatrijs).
Measure of what you see within the frame (rebate?)	The visible area inside the frame or mount.	Dagmaat (ptg)	Het zichtbare gebied binnen de lijst of passe-partout.
Measurements	The dimensions or sizes of an object.	Afmetingen	De afmetingen of maten van een object.
Medium	The liquid component in paint that carries pigment.	Medium	Het vloeibare bestanddeel in verf dat het pigment draagt.
Metal fitting	Metal parts such as clasps, hinges, or corner pieces.	Beslag	Metalen onderdelen zoals sloten, scharnieren of hoekstukken.
Metric survey	Precise measurement of building dimensions and features	Meting / Opmeting	Precieze opmeting van afmetingen en kenmerken van een gebouw
Mezzo fresco	Fresco technique on nearly dry plaster	Mezzo fresco	Frescomethode op bijna droge pleister
Micellar	See Intermicellar.	Micellair	zie Intermicellair.
Micellar	Submicroscopic particle or aggregate of molecules.	Micellair (lat.: ‘kruimeltje’, ‘deeltje’)	Submicroscopisch deeltje.
Microballoons	Hollow phenolic resin microspheres filled with nitrogen, used as filler in conservation putties.	Microballoons	Met stikstof gevulde kogeltjes van fenolhars die bij de restauratie als vulmiddel voor vullingen worden gebruikt.

Micropore	Hollow space of 0.3–100 nm; in paintings arises through the disappearance of binder and pigment due to mechanical forces.	Microporie	Holle ruimte van 0,3–100 nm (zie Afkortingen, blz. 393) die onder andere ontstaat door het verdwijnen van bindmiddel en pigment door mechanische krachten in het schilderlaag.
Migration	The movement of substances within or between layers.	Migratie	De verplaatsing van stoffen binnen of tussen lagen.
Mimetic reintegration	Visually matching retouching that blends with original	Mimetische reïntegratie	Visueel gelijkende retouche die opgaat in het origineel
Mineral oil, fraction	Part of mineral oil, e.g. white spirit.	Minerale olie, fractie	Deel van de minerale olie, bijvoorbeeld terpentine.
Mineral paints	Paints with mineral pigments and binders like lime	Minerale verven	Verf op basis van minerale pigmenten en bindmiddelen zoals kalk
Mineralogical examination	Identification and analysis of minerals present	Mineralogisch onderzoek	Identificatie en analyse van aanwezige mineralen
Mirror	Shiny strips or scaly planes on the radial cut of wood, especially pronounced in oak	Spiegel	Glanzende banen of schilferachtige vlakken op het houtoppervlak als gevolg van een radiale snede (zie aldaar) bij bepaalde boomsoorten (eik, beuk)
Mitre joint	Beveled joint at the point where two boards meet; in picture frames and moldings the bevel is 45 degrees	Verstek (verbinding)	Afschuining op het punt waar twee planken bij elkaar komen; bij sierlijsten en spiegelramen is de afschuining 45 graden
Module	Designation for a material constant (e.g., elasticity modulus).	Module	Benaming voor een materiaalconstante (zie aldaar), bijvoorbeeld elasticiteitsmodule.
Moiré effect	“Watermark effect” appearing during doubling when textile threads overlap; appears as a wavy pattern.	Moiré-effect	‘Golfachtig’ verschijnsel (‘wave interference’) dat bij de restauratie optreedt tijdens het doubleren doordat stukken doek ‘rechthoekig’ over elkaar liggen en draden van het ene doek ‘inzakken’ in ruimten tussen de draden van het ander. Het Moiré-effect komt vooral voor bij moderne

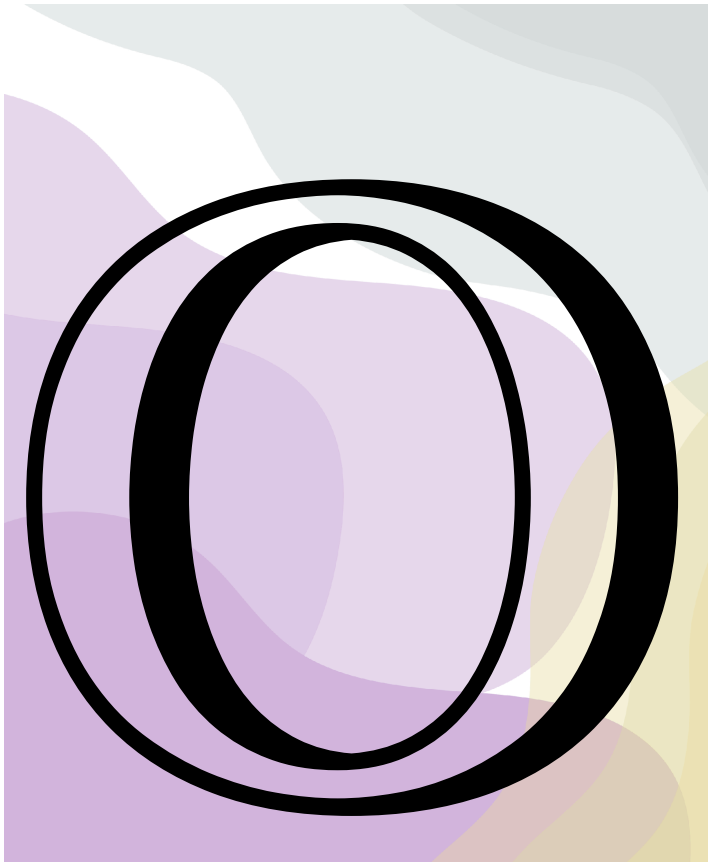
			schilderijen met zeer gelijkmatig geweven textiele dragers.
Mold	Fungal growth that damages organic materials.	Schimmel	Schimmelgroei die organische materialen aantast.
Monitoring	Continuous or periodic observation to detect change	Monitoring	Voortdurende of periodieke observatie om veranderingen te detecteren
Monomers	Substances that can exist independently and form polymers.	Monomeren	Stoffen die van elkaar gescheiden zelfstandig moleculen bestaan.
Mordant	A substance used to fix dyes on textiles or other materials.	Beitsmiddel	Een stof om kleurstoffen te fixeren op textiel of andere materialen.
Mosaic	Decorative art made by assembling small pieces of materials	Mozaïek	Decoratieve kunst met kleine stukjes steen, glas of keramiek
Mounting of a painting in the frame	The process or method of placing a painting into a frame.	Inlijsting	Het proces of de methode om een schilderij in een lijst te plaatsen.
Mounting of picture	The process of attaching a picture to a support or frame.	Bevestiging schilderij	Het proces van het bevestigen van een schilderij op een drager of lijst.
Muliwax	Microcrystalline wax.	Muliwas	Microkristallijne was.
Mycellium	“Root pattern” of fungi; consists of fine threads (hyphae).	Mycellium	‘Wortelpatroon’ van schimmels; bemming van het geheel der hyfen (zie aldaar).

English Term	Definition	Dutch Term	Definition
Nap-Bond method	Lining method where the adhesive doesn't fully impregnate the original or the lining canvas. Typically, the adhesive is reactivated with heat or solvents.	Nap-Bond-methode	Doubleermethode waarbij het bedoekingsdoek aan het origineel wordt gehecht met een dunne lijmlaag die noch het bedoekingsdoek, noch het originele doek impregneert. De lijmlaag wordt geactiveerd met warmte of met oplosmiddelen.
Natural stone masonry	Masonry constructed from shaped natural stone blocks	Natuursteenmetselwerk	Metselwerk van gevormde natuursteenblokken
Neutral reintegration	Filling gaps in a visually discreet and distinguishable manner	Neutrale reïntegratie	Opvullen van lacunes op een discrete maar herkenbare manier

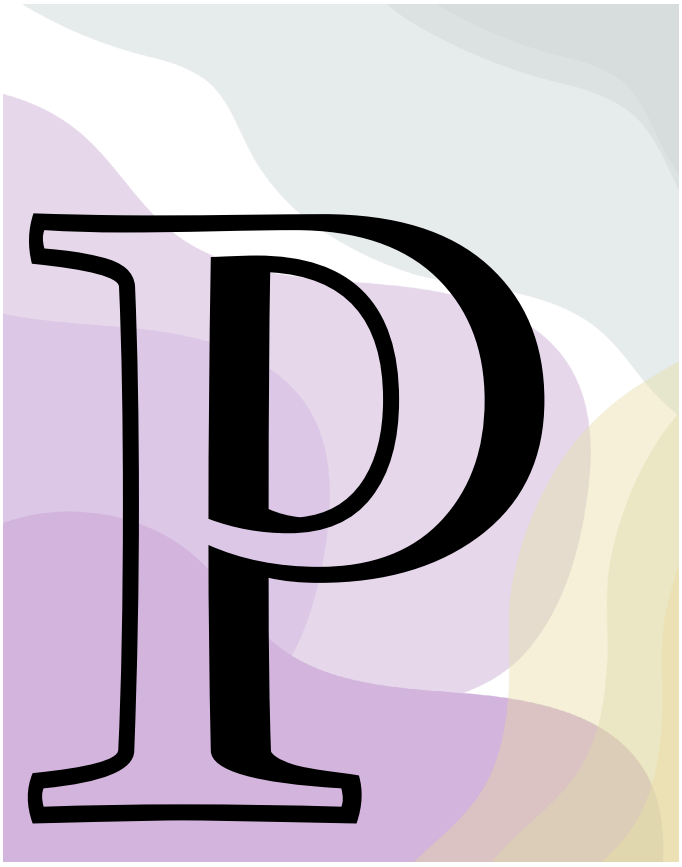
Neutral retouching	Retouching that only fills in losses in paintings without adjusting tone or color.	Neutraal retouche	Retouche waarbij lacunes in een schilderij met een neutrale kleur worden ingevuld, zonder de kleur of toon aan te passen aan de omgeving.
Nitrogen lighting lamp	Lamp with nitrogen-filled photolamp (glowlamp) used in photography (previously also used in studio lighting during painting restoration); produces warm, soft daylight.	Stikstofbelichtingslamp	Met stikstof gevulde fotolamp (gloeilamp) die veel werd gebruikt bij het fotograferen (en eerder bij de belichting tijdens de schilderijenrestauratie); doorgaans warm, zacht daglicht
Non-invasive investigation	Examination without physical intervention or damage	Niet-invasief onderzoek	Onderzoek zonder fysieke ingrepen of schade
Non-ionic	See wetting agents.	Niet-ionisch	zie Bevochtigingsmiddelen.
Normal retouching	Retouching where color and form are reconstructed so that the damage is no longer visible.	Normaal retouche	Retoucheermethode waarij kleur en vorm van het origineel gereconstrueerd worden om de schade daarmee onzichtbaar te maken.
Nap-Bond method	Doubling/lining method where the adhesive doesn't fully impregnate the original or the lining canvas. Typically the afhesive is reactivated with heat or solvents.	Nap-Bond-methode	Doubleermethode waarbij het bedoekingsdoek aan het origineel wordt gehecht met een dunne lijmlaag die noch het bedoekingsdoek, noch het originele doek impregneert. De lijmlaag wordt geactiveerd met warmte of met oplosmiddelen.
Natural stone masonry	Masonry constructed from shaped natural stone blocks	Natuursteenmetselwerk	Metselwerk van gevormde natuursteenblokken
Neutral reintegration	Filling gaps in a visually discreet and distinguishable manner	Neutrale reïntegratie	Opvullen van lacunes op een discrete maar herkenbare manier
Neutral retouching	Retouching that only fills in losses in paintings without adjusting tone or color.	Neutraal retouche	Retouche waarbij lacunes in een schilderij met een neutrale kleur worden ingevuld, zonder de kleur of toon aan te passen aan de omgeving.
Nitrogen lighting lamp	Lamp with nitrogen-filled photolamp (glowlamp)	Stikstofbelichtingslamp	Met stikstof gevulde fotolamp (gloeilamp) die veel werd gebruikt bij

	used in photography (previously also used in studio lighting during painting restoration); produces warm, soft daylight.		het fotograferen (en eerder bij de belichting tijdens de schilderijenrestauratie); doorgaans warm, zacht daglicht
Non-invasive investigation	Examination without physical intervention or damage	Niet-invasief onderzoek	Onderzoek zonder fysieke ingrepen of schade
Non-ionic	See wetting agents.	Niet-ionisch	zie Bevochtigingsmiddelen.
Normal retouching	Retouching where color and form are reconstructed so that the damage is no longer visible.	Normaal retouche	Retoucheermethode waarbij kleur en vorm van het origineel gereconstrueerd worden om de schade daarmee onzichtbaar te maken.

English Term	Definition	Dutch Term	Definition
Oak	A hardwood often used in panel paintings and furniture.	Eikenhout	Een hardhoutsoort vaak gebruikt voor panelen en meubels.
Object investigation	Detailed analysis of specific architectural or artistic elements	Objectonderzoek	Gedetailleerde analyse van specifieke bouwkundige of kunstzinnige elementen
Oil painting	Painting using pigments in oil medium	Olieverfschilderij	Schilderij gemaakt met pigmenten in olieverf
Oil putty	See Stopverf.	Oliekit	zie Stopverf.
Oleate	Salt of oleic acid.	Oleaat	Zout van oliezuur (koperoleaat).
Osmotic forces	Forces that drive water through membranes toward concentration equilibrium.	Osmotische krachten	Krachten die de oorzaak van de concentratieafbraak bij een halfdoorlatend vlies zijn; verantwoordelijk voor het indringen van water in het schilderij.

Ossengal	Natural wetting agent (ox bile).	Ossengal	Natuurlijk bevochtigingsmiddel (zie aldaar).
Other	Referring to a different or unspecified category.	Anders	Verwijst naar een andere of niet-gespecificeerde categorie.
Other	Various or miscellaneous items not categorized elsewhere.	Diversen	Diverse of overig niet elders gecategoriseerd.
Oxidation	A chemical reaction involving oxygen that alters materials.	Oxidatie	Een chemische reactie met zuurstof die materialen verandert.

English Term	Definition	Dutch Term	Definition
Paint layer	This layer lies on the ground and under the varnish and itself consists of one or more layers of paint	Verflaag	Deze verflaag ligt op de grondering en onder het vernis en bestaat zelf uit een of meer (kleur)lagen
Painting layer	Term for all superimposed layers of paint: ground, underpainting, paint layer (whether or not consisting of several colored layers), and varnish	Schilderlaag	Aanduiding voor alle op de beelddrager liggende lagen: schildergrond, verflaag (die uit een of meer kleur lagen kan bestaan) en vernislaag
Painting stratigraphy	Study of layers in a wall or easel painting	Schilderlagenanalyse	Analyse van opeenvolgende lagen in schilderwerk

Palimpsest	Surface where older layers are visible beneath newer ones	Palimpsest	Oppervlak waar oudere lagen zichtbaar zijn onder nieuwere
Paper pulp	A fibrous material used to make paper.	Papierpulp	Een vezelrijk materiaal gebruikt om papier te maken.
Paraloid B-72	An acrylic resin widely used in conservation.	Paraloid B-72	Een veelgebruikte acrylaathars in conservering.
Parenchyma cells	Storage tissue cells.	Parenchymcellen	Opslagweefselcellen.
Parquet	Cradle or wooden support placed behind panel paintings to prevent warping.	Parket	Lattenconstructie op de achterzijde van paneelschilderijen om kromtrekken te voorkomen.
Parts	Distinct sections or pieces of an object.	Delen	Onderdelen of secties van een object.
Parts	Separate sections or components of an object.	Delen (deel)	Verschillende delen of componenten van een object.
Patina	A surface layer that develops over time on materials.	Patina	Een oppervlaklaag die zich vormt na verloop van tijd.
Patina	Aged varnish; also term for natural surface changes in aging.	Patina	Vergeeld vernis; ook aanduiding voor veranderingen die in de loop der tijd in de beeldhuid optreden.
Pencil	A tool for drawing or writing using graphite or similar material.	Potlood, griffel	Een gereedschap om te tekenen of schrijven met grafiet of vergelijkbaar materiaal.
Penetration	Soaking in, absorption.	Penetratie	Doordringen, binnendringen.
Pentiment	(Ital. pentimento, repentance) Where artist changed his mind; earlier image visible.	Pentiment	(Ital. pentimento, 'rouw') Door de kunstenaar nog tijdens het ontstaan aan het schilderij uitgevoerde wijziging.
Pentimento	Visible trace of earlier painting beneath the top layer	Pentimento	Zichtbare sporen van eerdere schildering onder toplaag
Percussion	Examination by tapping on hollow spaces in painting layers.	Percussie	Onderzoek door kloppen om holle ruimten in de schilderlaag op te sporen.
Petroleum benzine	Benzine as defined by DIN standard.	Kookpuntbenzine	Benzine met volgens DIN vastgestelde kookpunten (zie Afkortingen).
Pettenkofer process	Method by Max von Pettenkofer (1818–1901) for	Pettenkofer-methode	Een naar de uitvinder, de hygiënist Max von Pettenkofer

	regenerating varnish of blanched paintings.		(1818–1901), genoemd procedé om gecrepereerde (blindgeslagen) vernislagen weer transparant te maken.
pH-value	Measure of hydrogen ion concentration; 7 = neutral, <7 acidic, >7 alkaline.	pH-waarde	(Afkorting voor lat. potentia Hydrogenii) Maatstaf voor de concentratie van waterstofionen in een vloeistof of een oplossing. Zuiver water heeft een neutrale pH-waarde van 7, zure oplossingen hebben een lagere pH, alkalische oplossingen hebben een hogere pH-waarde.
Phenomenological approach	Study of deterioration as it appears visually and physically	Fenomenologische benadering	Bestudering van verval zoals het visueel en fysiek verschijnt
Photodocumentation	Systematic photography for recording conditions	Fotodocumentatie	Systematische fotografie voor conditieregistratie
Photos	Photographic images.	Foto's	Fotografische beelden.
Pietra rasa	Technique using plaster imitating ashlar stone	Pietra rasa	Pleistertechniek die natuursteen nabootst
Pigment	Coloring substance ground into paint binder.	Pigment	Kleurende stof die in een bindmiddel wordt gemengd, maar niet opgelost.
Pigment analysis	Identification of pigments in paint or finishes	Pigmentenanalyse	Identificatie van pigmenten in verf of afwerkingen
Pigment reflection	Light reflection depending on pigment concentration.	Pigmentreflectie	Reflectie van licht op het oppervlak beïnvloed door pigment concentratie.
Pigmented	Containing ground pigment particles.	Gepigmenteerd	Pigmentdeeltjes bevattend
Pigmented/colored	Containing pigment or color.	Gekleurd	Bevat pigment of kleur.
Pine	A type of softwood commonly used in furniture and paneling.	Grenen	Een zachte houtsoort vaak gebruikt voor meubels en panelen.
Planar deformation	Warping or distortion of a flat surface.	Vlakvervorming	Vervorming of kromtrekken van een vlak oppervlak.
Plant gums	Water-soluble gums obtained from plants such as gum arabic.	Plantaardige gom	In water oplosbare harsen van planten zoals Arabische gom (zie aldaar).

Plaster	Mixture applied to walls/ceilings for protection or decoration	Pleister	Mengsel aangebracht op muren/plafonds ter bescherming of decoratie
Plaster of Paris	Quick-setting plaster made from calcined gypsum	Gips / modelgips	Snelle uithardende pleister van verhit gips
Plasticizer	A substance added to make a material more flexible.	Weekmaker	Een stof die materialen flexibeler maakt.
Plastics	Materials mainly consisting of synthetic polymers.	Plastics (Kunststoffen)	Materialen waarvan de hoofdbestanddelen kunstharsen zijn; te onderscheiden in door omzetting van natuurlijke stoffen verkregen plastics en synthetische plastics (zie aldaar).
Pointillism	Dotted retouching technique used in conservation	Pointillisme	Gestippelde retoucheertechniek in conservering
Polar solvents	Solvents divided into polar and non-polar groups depending on ability to dissolve polar substances.	Oplosmiddelen, polaire	In de scheikunde wordt nu onderscheid gemaakt tussen polaire en niet-polaire (onpolare, a-polaire) oplosmiddelen. Tot de polaire groep van oplosmiddelen behoren de organische stikstof- of zuurstofverbindingen (bijvoorbeeld ethanol) en tot de groep van de niet-polaire oplosmiddelen behoren de aromatische en alifatische koolwaterstoffen (bijvoorbeeld white spiritus).
Polymer	Compounds consisting of many repeating molecular units.	Polymeer	Verbindingen waarvan de moleculen uit een groot aantal gelijksoortige eenheden zijn opgebouwd.
Polymerisation	Reaction leading to the synthesis of polymers.	Polymerisatie	Reactie die leidt tot de synthese van polymeren.
Pontata	Horizontal section of a fresco wall worked in one session	Pontata	Horizontale sectie van een fresco in één werksessie aangebracht

Poulticing	Application of moist material to draw out salts or stains	Kompresbehandeling	Aanbrengen van nat materiaal om zouten of vlekken uit te trekken
Pozzolan / Pozzolana	Volcanic ash or material reacting with lime to form cement	Puzzolaan	Vulkanisch materiaal dat met kalk reageert om cement te vormen
Preparatory drawing	Initial sketch made before the final artwork	Voorstudie	Voorlopige schets voor het uiteindelijke werk
Present	Existing or currently in place.	Aanwezig	Bestaand of momenteel aanwezig.
Preventive conservation	Measures taken to prevent future deterioration	Preventieve conservering	Maatregelen om toekomstig verval te voorkomen
Primary particles	Minute particles from which pigments, for example, consist	Primaire deeltjes	Minuscule deeltjes waaruit bijvoorbeeld pigmenten bestaan
Princess-and-the-pea effect	Deformation of the paint layer due to knots, thickened fabric threads in textile supports, or impurities in the lining fabric. These deformations increase disproportionately with each fabric layer added during lining (see there), on the vacuum table (see there), or on the press (see there).	Princes-op-de-erwt-effect	Vervorming van de schilderlaag door weefselknopen, door verdikte weefseldraden in textiele dragers of door onzuiverheden in het doubleerweefsel. Deze vervormingen nemen disproportioneel toe met elke weefsellaag die tijdens het doubleren (zie aldaar) op de vacuümtafel (zie aldaar) of op de lagedruktafel (zie aldaar) wordt toegevoegd
Protection	Measures or materials used to prevent damage.	Bescherming	Maatregelen of materialen om schade te voorkomen.
Proteinaceous	Containing or derived from proteins, e.g., silk or wool.	Proteïnehoudend	Bevat of afkomstig van eiwitten, zoals zijde of wol.
Punched	Having holes made by a punch tool.	Geponsd	Met gaten gemaakt door een pons.
Putlog holes	Holes left in walls for scaffolding support	Steigeropeningen	Gaten in muren voor ondersteuning van steigers
Pyrolysis	Decomposition of chemical compounds by exposure to high heat	Pyrolyse	Ontleding van chemische verbindingen door blootstelling aan grote hitte

English Term	Definition	Dutch Term	Definition
Radial section (“mirror cut”)	Cut parallel to the stem axis of a tree and along the wood fibers, where wood species with distinct growth rings (such as oak) acquire a streaky structure. This cut creates shiny bands and/or small scaly planes called “mirrors” (see there).	Radiale doorsnede (‘Spiegelsnede’)	Parallel met de stambasis van een boom en de houtnerven verlopende snede, waarbij de houtsoorten met duidelijke jaarringen (zoals eikenhout) een streepachtige structuur krijgen. Door de snede ontstaan glanzende banen en/of kleine schilferachtige vlakken die spiegels (zie aldaar) worden genoemd (‘Spiegelsnede’)
Raking light	Lighting technique to highlight surface texture and relief	Strijklicht	Belichtingstechniek om textuur en reliëf zichtbaar te maken

Ray parenchyma	Radially arranged storage cells in wood	Straalparenchym	In de houten straal radiaal verlopende opslagcellen (zie Langsparenchym; Parenchymcellen)
Re-forming method	Method for removing varnish. The old, difficult-to-dissolve varnish is first “swollen” by spraying with a more polar solvent. The actual removal of the varnish then takes place to the maximum extent possible by treating with a “lighter” solvent.	Re-formingmethode	Methode voor het verwijderen van vernis. Hierbij wordt de oude, moeilijk oplosbare vernislaag ‘aangezwollen’ door er een polair oplosmiddel op te spuiten. De eigenlijke verwijdering van het vernis gebeurt vervolgens met een ‘lichter’/minder polair oplosmiddel
Reagent	Substance that reacts with another substance to identify it by a specific chemical reaction	Reagens	Stof die met een andere stof een bepaalde chemische reactie uitvoert waardoor deze kan worden geïdentificeerd
Realgar	Orange-red arsenic sulfide used as pigment	Realgar	Oranjerood zwavelarseen dat gebruikt wordt als pigment.
Recent	Present-day, still living (precisely the opposite of fossil, see there). Recently can also mean derived from still living trees and shrubs	Recent	Hedendaags, nog levend (precies het tegenovergestelde van fossiel (zie aldaar)). Recent kan bijvoorbeeld zijn afkomstig van nog levende bomen en struiken
Recent fossil	Both present-day and fossilized forms occur. Fossil resins can be thousands or millions of years old and are found in the ground or influenced by weathering (copal)	Recentfossiel	Zowel tegenwoordig nog voorkomend als versteend. Recente fossiele harsen komen van nog levende bomen of liggen al eeuwen onder de grond en zijn door de tijd en invloeden buiten verhard (kopalen)
Redwood	American redwood that is light, tough, and durable	Redwood	Amerikaans roodhout dat licht, zacht en duurzaam is
Refractive index	Material constant, meaning every substance has its own (light) refractive power and thus a specific refractive index.	Brekingsindex	Materiaalconstante, dat wil zeggen: iedere stof heeft een eigen (licht)brekingsvermogen en daardoor ook een bepaalde brekingsindex.

Regenerated	Restored or reformed to original state.	Geregenereerd	Hersteld of teruggevormd naar de oorspronkelijke staat.
Reintegration	Replacing or reconstructing missing parts to restore visual unity	Reïntegratie	Vervangen of reconstrueren van ontbrekende delen voor visuele eenheid
Relative humidity	Measure, in percent, of the degree of saturation of the air with water. The amount of water bound in the air depends on the temperature.	Relatieve luchtvochtigheid	Het percentage waterdamp in de lucht ten opzichte van de maximale hoeveelheid die de lucht bij de huidige temperatuur kan bevatten
Relaxation	State of internal equilibrium caused by the effect of wood	Relaxatie	Toestand van innerlijk evenwicht bij de werking van hout
Relief	Sculpted or raised surface on artwork or structure	Reliëf	Reliëf of verheven oppervlak in kunst of architectuur
Relined	Having a new lining applied, typically to canvas or paper.	Bedoekt	Het aanbrengen van een nieuwe steundrager, meestal op doek of papier.
Relining	The process of attaching a new canvas to the back of an original one.	Doubleren, bedoeken	Het proces waarbij een nieuw doek aan de achterkant van het origineel wordt bevestigd.
Render	External plaster layer used as finish or protection	Gevelpleister	Buitenpleisterlaag als afwerking of bescherming
Repointing	Repairing or renewing the joints between masonry units	Voegwerkherstel	Herstellen of vernieuwen van voegen tussen metselstenen
Resin	A natural or synthetic sticky substance used in varnishes and adhesives.	Hars	Een natuurlijke of synthetische kleverige substantie gebruikt in vernissen en lijmen.
Resinous substance	Natural resin (copal resin)	Harsachtig materiaal	Materiaal lijkend op hars
Retention	see Solvents, retention	Retentie	zie Oplosmiddelen, retentie
Reverse	The back or opposite side of an object.	Achterkant	De achterkant of tegenovergestelde zijde van een object.
Reversibility	The ability to undo a conservation treatment.	Reversibiliteit	Het vermogen om een behandeling ongedaan te maken.
Rigamonti spatula	Special tool developed for restoring textile paintings, with a flattened steel spatula that can be worked into	Rigamontispatel	Speciaal voor het restaureren van textiele beelddragers ontwikkeld werktuig, bestaande uit een dunne, metalen

	folds between stretcher and canvas		spatel die in vouwen tussen spieraam en doek kan worden gemanoeuvreerd.
Rigatino	see Tratteggio	Rigatino	zie Tratteggio
Rigid support	A solid backing material for paintings.	Stevige drager	Een stevige, rigide ondergrond voor schilderijen.
Rolled (for metal plates)	Flattened by passing through rollers, not handmade.	Gewalst	Vervormd door rollen, niet met de hand gemaakt.
Rough cast	Coarse external render with gravel or small stones	Ruwpleister	Grove buitenpleister met grind of kleine stenen
Rubble masonry	Roughly shaped stones laid without regular courses	Puinmetselwerk	Onregelmatige stenen in willekeurige lagen gelegd
Rutile	Crystalline form of titanium white (chemical: titanium dioxide); used in restoration because of its good covering power (see Anatase)	Rutiel	Kristallijne vorm van titaanwit (chemisch: titaandioxide); in de restauratie graag gebruikt vanwege de goede dekkracht (zie Anatas)
Radial section (“mirror cut”)	Cut parallel to the stem axis of a tree and along the wood fibers, where wood species with distinct growth rings (such as oak) acquire a streaky structure. This cut creates shiny bands and/or small scaly planes called “mirrors” (see there).	Radiale doorsnede (‘Spiegelsnede’)	Parallel met de stambasis van een boom en de houtnerven verlopende snede, waarbij de houtsoorten met duidelijke jaarringen (zoals eikenhout) een streepachtige structuur krijgen. Door de snede ontstaan glanzende banen en/of kleine schilferachtige vlakken die spiegels (zie aldaar) worden genoemd (‘Spiegelsnede’)
Raking light	Lighting technique to highlight surface texture and relief	Strijklicht	Belichtingstechniek om textuur en reliëf zichtbaar te maken
Ray parenchyma	Radially arranged storage cells in wood	Straalparenchym	In de houten straal radiaal verlopende opslagcellen (zie Langsparenchym; Parenchymcellen)
Re-forming method	Method for removing varnish. The old, difficult-to-dissolve varnish is first “swollen” by spraying with a more polar solvent. The actual removal of the	Re-formingmethode	Methode voor het verwijderen van vernis. Hierbij wordt de oude, moeilijk oplosbare vernislaag ‘aangezwollen’ door er een polair oplosmiddel

	varnish then takes place to the maximum extent possible by treating with a “lighter” solvent.		op te spuiten. De eigenlijke verwijdering van het vernis gebeurt vervolgens met een ‘lichter’/minder polair oplosmiddel
Reagent	Substance that reacts with another substance to identify it by a specific chemical reaction	Reagens	Stof die met een andere stof een bepaalde chemische reactie uitvoert waardoor deze kan worden geïdentificeerd
Realgar	Orange-red arsenic sulfide used as pigment	Realgar	Oranjerood zwavelarseen dat gebruikt wordt als pigment.
Recent	Present-day, still living (precisely the opposite of fossil, see there). Recently can also mean derived from still living trees and shrubs	Recent	Hedendaags, nog levend (precies het tegenovergestelde van fossiel (zie aldaar)). Recent kan bijvoorbeeld zijn afkomstig van nog levende bomen en struiken
Recent fossil	Both present-day and fossilized forms occur. Fossil resins can be thousands or millions of years old and are found in the ground or influenced by weathering (copal)	Recentfossiel	Zowel tegenwoordig nog voorkomend als versteend. Recente fossiele harsen komen van nog levende bomen of liggen al eeuwen onder de grond en zijn door de tijd en invloeden buiten verhard (kopalen)
Redwood	American redwood that is light, tough, and durable	Redwood	Amerikaans roodhout dat licht, zacht en duurzaam is
Refractive index	Material constant, meaning every substance has its own (light) refractive power and thus a specific refractive index.	Brekingsindex	Materiaalconstante, dat wil zeggen: iedere stof heeft een eigen (licht)brekingsvermogen en daardoor ook een bepaalde brekingsindex.
Regenerated	Restored or reformed to original state.	Geregenereerd	Hersteld of teruggevormd naar de oorspronkelijke staat.
Reintegration	Replacing or reconstructing missing parts to restore visual unity	Reïntegratie	Vervangen of reconstrueren van ontbrekende delen voor visuele eenheid
Relative humidity	Measure, in percent, of the degree of saturation of the air with water. The amount of water bound in the air	Relatieve luchtvochtigheid	Het percentage waterdamp in de lucht ten opzichte van de maximale hoeveelheid die de lucht bij de

	depends on the temperature.		huidige temperatuur kan bevatten
Relaxation	State of internal equilibrium caused by the effect of wood	Relaxatie	Toestand van innerlijk evenwicht bij de werking van hout
Relief	Sculpted or raised surface on artwork or structure	Reliëf	Reliëf of verheven oppervlak in kunst of architectuur
Relined	Having a new lining applied, typically to canvas or paper.	Bedoekt	Het aanbrengen van een nieuwe steundrager, meestal op doek of papier.
Relining	The process of attaching a new canvas to the back of an original one.	Doubleren, bedoeken	Het proces waarbij een nieuw doek aan de achterkant van het origineel wordt bevestigd.
Render	External plaster layer used as finish or protection	Gevelpleister	Buitenpleisterlaag als afwerking of bescherming
Repointing	Repairing or renewing the joints between masonry units	Voegwerkherstel	Herstellen of vernieuwen van voegen tussen metselstenen
Resin	A natural or synthetic sticky substance used in varnishes and adhesives.	Hars	Een natuurlijke of synthetische kleverige substantie gebruikt in vernissen en lijmen.
Resinous substance	Natural resin (copal resin)	Harsachtig materiaal	Materiaal lijkend op hars
Retention	see Solvents, retention	Retentie	zie Oplosmiddelen, retentie
Reverse	The back or opposite side of an object.	Achterkant	De achterkant of tegenovergestelde zijde van een object.
Reversibility	The ability to undo a conservation treatment.	Reversibiliteit	Het vermogen om een behandeling ongedaan te maken.
Rigamonti spatula	Special tool developed for restoring textile paintings, with a flattened steel spatula that can be worked into folds between stretcher and canvas	Rigamontispatel	Speciaal voor het restaureren van textiele beelddragers ontwikkeld werktuig, bestaande uit een dunne, metalen spatel die in vouwen tussen spieraam en doek kan worden gemanoeuvreerd.
Rigatino	see Tratteggio	Rigatino	zie Tratteggio
Rigid support	A solid backing material for paintings.	Stevige drager	Een stevige, rigide ondergrond voor schilderijen.
Rolled (for metal plates)	Flattened by passing through rollers, not handmade.	Gewalst	Vervormd door rollen, niet met de hand gemaakt.

Rough cast	Coarse external render with gravel or small stones	Ruwpleister	Grove buitenpleister met grind of kleine stenen
Rubble masonry	Roughly shaped stones laid without regular courses	Puinmetselwerk	Onregelmatige stenen in willekeurige lagen gelegd
Rutile	Crystalline form of titanium white (chemical: titanium dioxide); used in restoration because of its good covering power (see Anatase)	Rutiel	Kristallijne vorm van titaanwit (chemisch: titaandioxide); in de restauratie graag gebruikt vanwege de goede dekkracht (zie Anatas)

English Term	Definition	Dutch Term	Definition
Sacrificial render	Temporary protective plaster layer to take on environmental damage	Offerspecie	Tijdelijke beschermlaag die milieuschade opvangt
Salt efflorescence	Crystalline salt deposits on porous materials.	Zoutuitbloeiing	Kristallijne zoutafzetting op poreuze materialen.
Salt reduction	Reducing or extracting harmful salts from materials	Zoutverwijdering	Verminderen of verwijderen van schadelijke zouten uit materialen
Sample	Italian: “sample,” “test.” Small removed fragments left by the restorer (old layers, mistakes, changes, etc.). Often placed at the edge of a painting	Campione (Materiaalmonsters)	Italiaans: ‘monster’, ‘proef’. Door de restaurateur achtergelaten resten van verwijderde lagen, niet-verwerkte foutplekjes of beschadigingen,

	to show earlier states or damages.		achteraf aangebrachte veranderingen enzovoort. Ze zitten doorgaans als kleine rechthoekjes langs de rand van het schilderij. Met behulp van zulke materiaalmonsters is het mogelijk achteraf bijvoorbeeld de mate van een eerdere vervuiling en/of verglazing evenals soort en dikte van de inmiddels verwijderde verflagen of overschildering duidelijk vast te stellen.
Sampling	Collection of small material samples for analysis	Monsterneming	Verzamelen van materiaalmonsters voor analyse
Sand	Granular material used in mortar	Zand	Korrelmateriaal gebruikt in mortel
Sandarac	Hard resin obtained in Algeria and Morocco from the bark of a conifer; in Antiquity used as medicine, later ground and dissolved in varnishes and lacquers	Sandarak	Welriekende hars die in Algerije en Marokko uit de bast van een naaldboom wordt gewonnen; in de Oudheid gebruikt als geneesmiddel, tegenwoordig grondstof voor vernissen en lakken
Scagliola	Plasterwork imitating marble or stone	Scagliola	Pleistersysteem dat marmer imiteert
Scientific images	Images captured using non-visible light or special techniques	Wetenschappelijke beelden	Beelden verkregen met niet-zichtbaar licht of speciale technieken
Scientific investigation	Use of scientific methods for material or structural analysis	Wetenschappelijk onderzoek	Gebruik van wetenschappelijke methoden voor materiaal- of structuuranalyse
Scraffito	Decorative technique of scratching through a surface	Sgrafitto	Techniek waarbij lagen worden weggekrast voor decoratie
Sacrificial render	Temporary protective plaster layer to take on environmental damage	Offerspecie	Tijdelijke beschermlaag die milieuschade opvangt
Salt efflorescence	Crystalline salt deposits on porous materials.	Zoutuitbloeiing	Kristallijne zoutafzetting op poreuze materialen.

Salt reduction	Reducing or extracting harmful salts from materials	Zoutverwijdering	Verminderen of verwijderen van schadelijke zouten uit materialen
Sample	Italian: “sample,” “test.” Small removed fragments left by the restorer (old layers, mistakes, changes, etc.). Often placed at the edge of a painting to show earlier states or damages.	Campione (Materiaalmonsters)	Italiaans: ‘monster’, ‘proef’. Door de restaurateur achtergelaten resten van verwijderde lagen, niet-verwerkte foutplekjes of beschadigingen, achteraf aangebrachte veranderingen enzovoort. Ze zitten doorgaans als kleine rechthoekjes langs de rand van het schilderij. Met behulp van zulke materiaalmonsters is het mogelijk achteraf bijvoorbeeld de mate van een eerdere vervuiling en/of verglazing evenals soort en dikte van de inmiddels verwijderde verflagen of overschildering duidelijk vast te stellen.
Sampling	Collection of small material samples for analysis	Monsterneming	Verzamelen van materiaalmonsters voor analyse
Sand	Granular material used in mortar	Zand	Korrelmateriaal gebruikt in mortel
Sandarac	Hard resin obtained in Algeria and Morocco from the bark of a conifer; in Antiquity used as medicine, later ground and dissolved in varnishes and lacquers	Sandarak	Welriekende hars die in Algerije en Marokko uit de bast van een naaldboom wordt gewonnen; in de Oudheid gebruikt als geneesmiddel, tegenwoordig grondstof voor vernissen en lakken
Scagliola	Plasterwork imitating marble or stone	Scagliola	Pleistersysteem dat marmer imiteert
Scientific images	Images captured using non-visible light or special techniques	Wetenschappelijke beelden	Beelden verkregen met niet-zichtbaar licht of speciale technieken
Scientific investigation	Use of scientific methods for material or structural analysis	Wetenschappelijk onderzoek	Gebruik van wetenschappelijke methoden voor materiaal- of structuuranalyse

Scraffito	Decorative technique of scratching through a surface	Sgrafitto	Techniek waarbij lagen worden weggekrast voor decoratie
Scumble, opaque color	A thin layer of opaque paint applied over another layer.	Dekkleur (met een dekkleur overschilderen)	Een dunne laag dekkende verf aangebracht over een andere laag.
Secco	Fresco painting on dry plaster	Secco	Fresco op droge pleister
Secondary agglomerate	Aggregation of the primary particles (see there) of pigments	Secundair agglomeraat	Opeenhoping van de primaire deeltjes (zie aldaar) van pigmenten
Selezione cromatica	Controlled use of selected colors for aesthetic reintegration	Kleurselectie	Gericht kleurgebruik voor esthetische reïntegratie
Sensitive	Easily affected or damaged by external factors.	Gevoelig	Gemakkelijk beïnvloed of beschadigd door externe factoren.
Serrated spatula	Metal or plastic spatula with one or more serrated sides; used for evenly spreading adhesives during lining.	Getande spatel	Metalen of kunststof spatel waarvan een of meer zijden van kleinere of grotere 'tanden' zijn voorzien. Getande spatels worden gebruikt voor het gelijkmatig uitsmeren van doublierkleefstoffen.
Shear force	Forces acting on one part of a body in a specific direction and another part of the body in the opposite direction.	Afschuifkracht	Krachten die op een deel van een materiaal werken in een bepaalde richting en op een ander deel van het materiaal in tegenstelde richting.
Shellac	Natural resin secreted by the female lac insect	Schellak	Natuurlijk hars van de afscheiding van de vrouwelijke lakschildluis
Shrinkage cracks	Cracks in glue grounds not following the wood grain.	Krimpbarsten	Barsten in krijt-lijmgronderingen op paneel die dwars op de nerfrichting lopen.
Shrunken	Reduced in size, often due to drying or aging.	Gekrompen	Verminderd in grootte, vaak door droging of veroudering.
Siccative	Compound of metal compounds (for example cobalt, lead, manganese) added to oils. They accelerate drying by oxidation.	Siccatieven	Verbindingen van metaalverbindingen (bijvoorbeeld kobalt-, lood-, mangaanyverbindingen) die aan oliën worden toegevoegd. Ze versnellen de droogtijd van oliën aanzienlijk. Zie Oliën

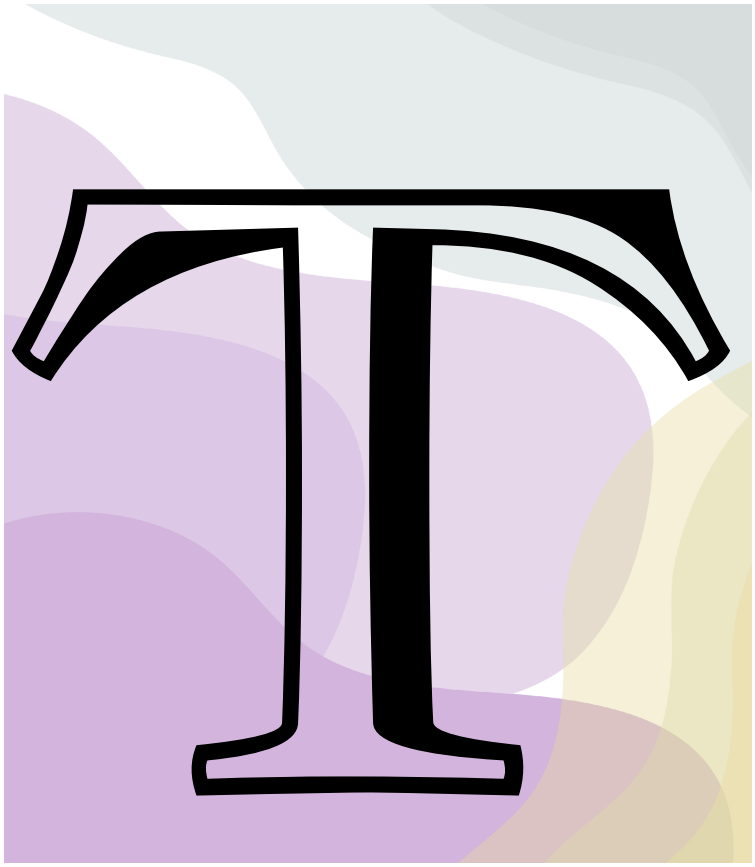
Signature	The artist's name or mark written on the artwork.	Handtekening	De naam of markering van de kunstenaar op het kunstwerk.
Silica gel	Transparent, highly porous silicon dioxide, available as granules or in glass tubes. Due to its physical properties, it can bind and release moisture in the surrounding air. In conservation, silica gel is used to regulate humidity in showcases and transport crates (climate crates).	Silicagel	Transparant verschraafd hoogporues kiezelzuur in harde korrels of in een glazen staafje. Als gevolg van fysieke krachten kan het water binden en weer afgeven aan de lucht. In de conservering wordt silicagel bijvoorbeeld gebruikt bij de regeling van luchtvochtigheid in vitrines of bij transportkisten (klimaatkisten)
Silicon	Plastic often used in painting restoration as a mold material for making casts	Silicon	Kunststof die bij de schilderijenrestauratie onder meer wordt gebruikt bij het vervaardigen van mallen
Silicone paper	Paper with a core that is coated with a silicone layer	Siliconenpapier	Papier met een kern die van een siliconenlaag is voorzien
Silk	A protein fiber obtained from silkworm cocoons.	Zijde	Een eiwitvezel afkomstig van zijderupsen.
Site investigation	Study of the physical and environmental conditions on-site	Terreinonderzoek	Onderzoek naar fysieke en milieuomstandigheden op locatie
Skin glue	Glue prepared from animal hides; a type of glutin glue.	Huidenlijm	Uit huiden gewonnen glutinelijm (zie aldaar).
Slides	Photographic transparencies used for projection.	Dia's	Fototransparanten gebruikt voor projectie.
Slipcase	A protective box for books or documents.	Schuifdoos	Een beschermende doos voor boeken of documenten.
Smalt	Blue pigment made from cobalt-colored glass	Smalt	Blauw pigment gemaakt van met kobalt gekleurd glas
Smooth	Having an even and regular surface without roughness.	Glad	Een gelijkmatig en regelmatig oppervlak zonder ruwe plekken.
Snapped line	Chalk line used to mark straight guides	Getrokken lijn	Krijtlijn voor rechte hulplijnen
Soiling / Dirt	Accumulated dirt on surfaces causing	Vervuiling / Vuil	Opstapeling van vuil op oppervlakken die

	discoloration or damage		verkleuring of schade veroorzaakt
Solidification temperature	Temperature at which, for example, resins or waxes pass from a liquid elastic state into a solid elastic state	Stollingstemperatuur	Temperatuur waarbij bijvoorbeeld harsen of kunstwassen van vloeibare elastische in een hard-elastische of glasachtige toestand overgaan of omgekeerd
Solubility parameter	Measure for intermolecular attraction forces between solvents or solvents and polymers.	Oplosbaarheidsparameter	Maatstaf voor de intermoleculaire aantrekkingskracht van een oplosmiddel, of tussen een polymeer en een oplosmiddel.
Solvent	A liquid used to dissolve or thin other substances.	Oplosmiddel	Een vloeistof die stoffen oplost of verdunt.
Solvents, retention value	Measure of solvent retention (evaporation) in layers.	Oplosmiddelen, retentie van	Mate waarin oplosmiddelen worden vastgehouden in/verdampen uit een materiaal.
Solvents, volatile	Solvents that evaporate at room temperature.	Oplosmiddelen, vluchtige	Vloeistoffen die bij kamertemperatuur gemakkelijk verdampen.
Sorption	Process in which, due to contact, a gas or dissolved substance is absorbed by a liquid or solid substance	Sorptie	Proces waarbij als gevolg van onderling contact een gasvormige of opgeloste stof door een vloeibare of vaste stof wordt opgenomen
Specific weight	Weight per unit volume (g/cm³)	Soortelijk gewicht	Gewicht van een stof per cm³
Pits	Openings in the cell wall for the transfer of materials between cells	Stippels	Openingen in de celwand voor stofuitwisseling tussen cellen
Spike oil	Essential oil obtained from the flowers of the spikenard (lavender family)	Spijkolie	Etherische olie die ook van de bloemen van de echte spijk (lavendel familie) wordt gewonnen
Split	Cracks or separations in materials.	Barst(en)	Scheuren of breuken in materialen.
Spolvero	Transfer method using perforated patterns and powder	Spolvero	Overbrengmethode met geperforeerde patronen en poeder
Spot test	Rapid chemical test applied directly to surface	Spot test	Snelle chemische oppervlaktetest.
Sprayed	Applied in a fine mist or spray.	Gespoten	Aangebracht in fijne nevel of spray.

Stabilization	The process of making a fragile object secure.	Stabilisatie	Het proces om een fragiel object stabiel te maken.
Stand oil	Formerly: linseed oil kept in an airtight container until it “stood still” and thus partially thickened by self-oxidation and evaporation of volatile components. Nowadays: linseed oil thickened by heating without access to air. This gives a lighter natural oil (thixotropic linseed oil); makes transparent colors deeper and glossier on a painted surface.	Standolie	Vroeger: lijnolie die in een luchtdicht afgesloten vat was ‘blijven staan’ en daarmee door oxidatie en verdamping van vluchtige stoffen ingedikt was. Tegenwoordig: in luchtdicht afgesloten container verhitte lijnolie; levert natuurlijke (thixotrope) lijnolie; maakt transparante kleurenpartijen dieper en glanzender op een beschilderd oppervlak.
Starch paste	Paste made from rye or wheat flour, gluten glue, water, and – depending on the recipe – other ingredients such as resins, bone glue, linseed oil, etc.	Stijfsel	Stijfsel dat wordt samengesteld uit rogge- of tarwemeel, gluttenlijm, water en – afhankelijk van de receptuur – uit andere ingrediënten zoals harsen, beenderlijm, lijnzaad enz.
Stencil	Template used to apply a design repeatedly	Sjabloon	Sjabloon voor herhaaldelijk aanbrengen van ontwerp
Stopper putty (Olickit)	For filling damages; mixed with pigments and applied to the paint layer surface where the paint has flaked off, to replace the unusable paint and freshen up	Stopverf (Olickit)	Voor het kitten van beschadigingen; vers aangemaakt uit pigmenten en een drogende olie. Om ontbrekende verf aan te vullen en het geheel op te frissen
Stratigraphic investigation	Layer-by-layer analysis of materials and finishes	Stratigrafisch onderzoek	Analyse van de volgorde van materiaal- en afwerkingslagen
Streptomycetes	The genus of streptomyces	Streptomycetes	Het geslacht der streptomycetes
Stretcher	A wooden frame used to stretch canvas paintings.	Spieraam	Een houten frame om doeken op te spannen.
Structural examination	Assessment of load-bearing elements and construction integrity	Structureel onderzoek	Beoordeling van dragende elementen en structurele stabiliteit

Structural explanation	A cover layer of tin or aluminum foil with a convex structure is secured over the damaged area to equalize it. The sealed layer also serves as a filler in the damaged spot.	Structuurling	Door middel van tin- of aluminiumfolie over de oppervlakstructuur van een schilderij vastgelegd en daaruit een gelijk gemaakt. Het afgetiest word dan als opvulling in de beschadigde plaats
Structure	The way an object is built or assembled.	Constructie	De manier waarop een object is opgebouwd of geconstrueerd.
Stucco	Fine plaster used for coating wall surfaces or molding	Stuc	Fijne pleister voor wanden of decoratieve vormen
Sturgeon glue	Glue obtained from the swim bladder of the sturgeon (see there)	Steurlijm	Gelatinelijm (zie aldaar) vervaardigd van de zwemblaas van de steur
Sublimate	Highly toxic, water- or alcohol-soluble mercury(II) chloride	Sublimaat	Uiterst giftig in water of alcohol oplosbaar kwik(II)-chloride
Subtractive color mixing	Building up a retouch by applying color layers, starting with a 'cold' underlying tone and finishing with a 'warm' layer. With additive color mixing, the overlying layer becomes more transparent, while with subtractive mixing, opaque cover is achieved.	Subtractieve kleurvermenging	Opbouw van de retouche uit afzondelijke kleurlagen beginnend met een 'koude' dekkende kleurlaag en eindigend met een 'warme' laag. Bij de additieve kleurvermenging daarentegen wordt de optisch heldere laag met een transparant laag opgebouwd
Suction cup spray gun	Spray gun for applying varnish where the varnish container is mounted on top of the spray gun (see also Gravity spray gun)	Vloeibekerpistool	Spuitpistool voor het opspuiten van vernis waarbij de vernisbeker bovenop het spuitpistool zit (zie ook Zuigbekerpistool)
Support	The substrate or base layer holding a decorative finish	Drager	Onderlaag die decoratieve afwerking draagt
Surface coating	A layer applied to protect or change an object's surface.	Oppervlaktecoating	Een laag om een oppervlak te beschermen of te veranderen.
Surface layer	The outermost layer of a material or object.	Bovenlaag	De buitenste laag van een materiaal of object.
Surfactant	English term for wetting agent	Surfactant	Engelse term voor bevochtigingsmiddel
Surfactants	Substances that reduce surface tension	Bevochtigingsmiddelen (tensiden)	Stoffen die oppervlaktespanning

	and help with wetting during cleaning or treatment.		verlagen, bevorderen bevochtiging bij behandeling.
Sverzatura	(Italian: sverza, ‘splinter’) Historical corrective method, whereby small wooden strips were made and inserted on the reverse of a warped panel painting, after slight incisions or fissures had been made.	Sverzatura	(Ital.: sverza, ‘splinter’) Historische correctiemethode waarbij in de achterzijde van een kromgetrokken paneelschilderij kleine kernen werden gemaakt waar dan kleine latjes of fissers ingestoken werden

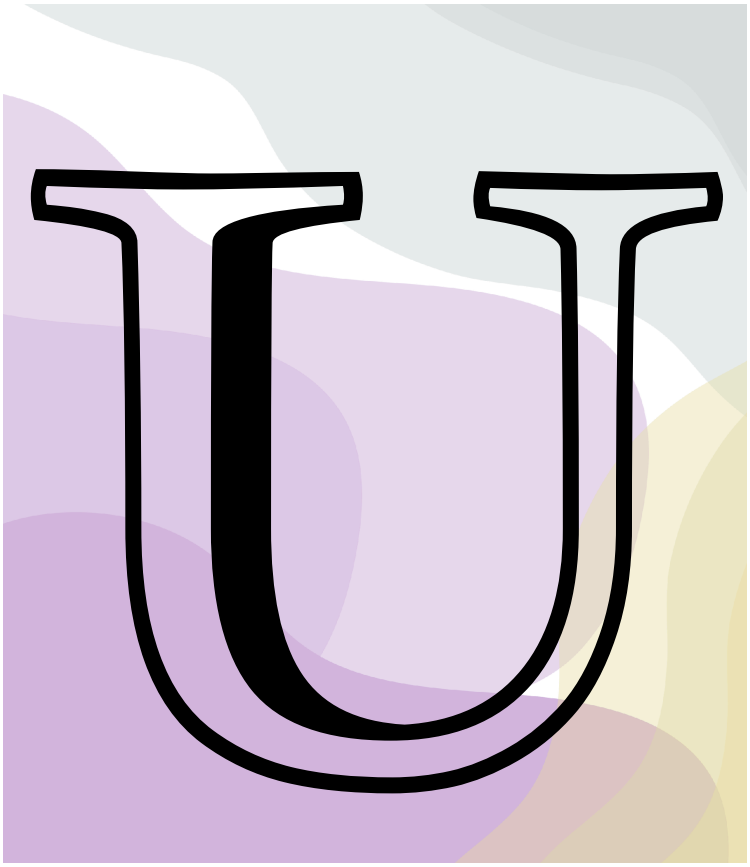

English Term	Definition	Dutch Term	Definition
Tacking edge	The edge of a canvas attached to a stretcher.	Spanrand	De rand van een doek vastgezet op een spieraam.
Tangential cut	Cut of the tree trunk parallel to the growth rings. The wood fibers are cut in a straight line at right angles to the axis. This produces characteristic flame-shaped markings. This cut is also called ‘flame cut’ because of the markings.	Tangentiale snede	Snede van de boomstam parallel aan de jaarringen. Daarbij worden de houtnerven in een rechte hoek doorgezaagd. De tangentiale snede is de gebruikelijke manier planken zagen. Deze snede wordt ook ‘jaarringsnede’ genoemd omdat de jaarringen min of meer zichtbaar zijn.
Tannin	Belongs to the group of tannins and is	Tannine	Behoort tot de groep van de looistoffen en wordt uit

	obtained from galls of various plants. Besides its astringent and antioxidant properties, tannin has been used as a mordant for dyeing (iron gall ink).		de gallen van verschillende planten gewonnen. Tannine bezit naast zijn sterke antioxidatieve werking de eigenschap dat het met roest een stabiele verbinding kan vormen (roestvormer)
Tarnish	A dull layer that forms on metals due to oxidation.	Aanslag	Een doffe laag die ontstaat op metalen door oxidatie.
Tempera	Paint using pigment mixed with egg yolk	Tempera	Verf met pigmenten gemengd met eigeel
Tensides	Wetting agents	Tensiden	Bevochtigingsmiddelen
Tensile strength	Resistance of material to breaking under tension.	Treksterkte	Weerstand van materiaal tegen breken bij trekkracht.
Terracotta	Unglazed, fired clay often used for sculpture or decoration	Terracotta	Niet-geglazuurde gebakken klei voor beeldhouwwerk of decoratie
Tesserae	Small pieces used in mosaic composition	Tesserae / mozaïeksteentjes	Kleine steentjes gebruikt in mozaïeken
Textile weave	The pattern of interlacing threads in textiles.	Textielbinding	Het patroon van verweven draden in textiel.
Thermal contraction	Shrinkage due to temperature changes	Temperatuurcontractie	Volumeverkleining door temperatuurinvloeden
Thermophoresis	The transport of aerosols from one place to another by means of a temperature gradient	Thermoforese	Het verplaatsen van aërosolen van een plaats met een hogere naar een plaats met een lagere temperatuur
Thermoplastic	A material that softens when heated.	Thermoplastisch	Een materiaal dat zacht wordt bij verhitting.
Thermoplastic	Plastic that, without chemical change, softens when heated and hardens when cooled	Thermoplast(isch)	Kunststof die, zonder verandering in de chemische samenstelling, bij hogere temperaturen kan worden weekgemaakt en bij lagere temperaturen verhardt
Thin section	Very thin sample for examination under a microscope	Dunne sectie	Zeer dun monster voor microscopisch onderzoek
Thread count	The number of threads per unit area in textiles.	Draadtelling	Aantal draden per oppervlakte-eenheid in textiel.
Thylles	Outgrowths of storage cells in wood	Thyllen	Blaasvormige uitgroeisels van ~~opslagcellen~~

			perenchymcellen-in het hout
Toluene	In restoration, used as a solvent for dissolving and removing synthetic resins (aromatic)	Tolueen	Bij het restaureren vaak gebruikt oplosmiddel voor het aanmaken en verwijderen van kunstharsverven
Tonal adjustment	Harmonizing reintegrated areas with surrounding tones	Toonaanpassing	Het afstemmen van de herstelde zones op de omliggende tinten
Top	The upper side or edge of something.	Bovenkant	De bovenkant of rand van iets.
Torr	Unit of pressure, particularly in vacuum technology (not legal), named after Evangelista Torricelli (1608–1647), the inventor of the barometer. 1 torr = 1/760 atm = 1.3322 mbar.	Torr	Eenheid van druk, in het bijzonder van luchtdruk (niet wettelijk), genoemd naar de uitvinder van de barometer, Evangelista Torricelli (1608–1647) die het kwikbarometer uitvond. 1 torr = 1/760 atm = 1,3322 mbar
Torus	(Pl. tori) a thick impermeable torus at the center of the pit membrane	Torus	(Meerv. tori) Linsachtige verdikkingen in de grenzende wanden van houtstippels (zie aldaar)
Total retouch	‘Perfect’ retouch in which the damage is completely painted over	Totaalretouche	‘Perfecte’ retouche waarbij de beschadiging volledig onzichtbaar wordt gemaakt.
Tracheid	Elongated form of wood cells. The tracheids provide the mechanical support and water transport in softwood.	Tracheïde	Celtype in naaldhoutsoorten. tracheïde helpen bij het transport van o.a. water en structurele onderseuning van de boom
Tracheid fiber	Structural elongated elements in hardwoods (see tracheids)	Tracheïdevezel	Celtype-in het hout van loofbomen (tracheïden, zie aldaar)
Tracing	A transparent paper used for copying images.	Calqueerpapier	Doorzichtig papier gebruikt om afbeeldingen over te trekken.
Tragacanth gum	Mucilaginous secretion from Iran, Syria, and Turkey in shrubs of the genus Astragalus (Leguminosae); used as a binder in gouache and watercolors.	Dragant (Tragant, gomdragant)	Slijm- en gomachtige afscheiding van in Iran, Syrië en Turkije in het wild groeiende struiken van Astragalussoorten (Leguminosae); dient als bindmiddel voor gouache- en aquarelverven.
Tragacanth gum	See Dragant.	Traganthgom	Zie Dragant.

Tratteggio	(Italian: 'hatching, shading') Retouching technique where the losses are filled with fine, colorful, parallel, vertical strokes	Tratteggio (Rigatino)	(Ital.: 'schraffering, arcering') Retoucheertechniek waarbij de restaurateur de beschadigingen met fijne, kleurige, parallel verlopende lijntjes aanvult
Tratteggio	Hatching technique for reintegration in wall painting	Tratteggio	Arceertechniek voor reïntegratie in muurschilderingen
Treatment	The process of caring for or restoring an object.	Behandeling	Het proces van zorg of herstel van een object.
Treatment plan	A documented strategy for conservation treatment.	Behandelplan	Een gedocumenteerde strategie voor conserveringsbehandeling.
Treatment trials	Testing of conservation methods before full application	Behandelproeven	Proeven met conserveringsmethoden voorafgaand aan volledige toepassing
True bands	Raised bands on a book spine created by sewing supports.	Echte ribben	Opstaande ribben op een boekrug door naaibanden.
Tüchlein painting	Painting technique with thinly bound oil paint on linen; popular in the 15th and 16th centuries, especially with Dürer	Tüchleinmalerei	Schildertechniek met matig bindmiddel op ongedwongen linnen; speelde in de kunst van de 15e en 16e eeuw een rol, bijvoorbeeld bij Dürer
Tung oil	see Nut oil, Chinese oil	Tungolie	zie Houtolie, Chinese
Turning blue	Deposit on a varnish that first appears brownish, later becomes bluish or grayish.	Blauw worden	Aanslag op een vernis die eerst bruinachtig is, later, wanneer de aanslag dikker wordt, blauwachtig of grauw oogt.
Twill weave	One of the three basic weaving techniques; recognizable by diagonal pattern.	Keperbinding	Een van de drie basisbindingstechnieken in de weverij met een typische, bijvoorbeeld diagonaal verlopen, structuur op de voorzijde van de stof.
Type	A category or kind of something.	Type	Een categorie of soort van iets.

English Term	Definition	Dutch Term	Definition
Ultima ratio	The last resort (Latin)	Ultima ratio	Het laatste redmiddel
Uncovering	Removal of later layers to reveal original surface	Vrijleggen	Verwijderen van latere lagen om het oorspronkelijke oppervlak bloot te leggen
Underpaint	Initial paint layer under final visible coat	Onderverf	Eerste verflaag onder de zichtbare laag
UV fluorescence	Visible light emission under UV radiation.	UV-fluorescentie	Zichtbare lichtemissie onder UV-straling.
UV-fluorescence microscopy	Procedure in which microscopic examination of objects	UV-fluorescentiemicroscopie	Procedé waarbij het microscopisch onderzoek van

	is supported by UV light sources that cause fluorescence		preparaten wordt ondersteund met UV-straling.

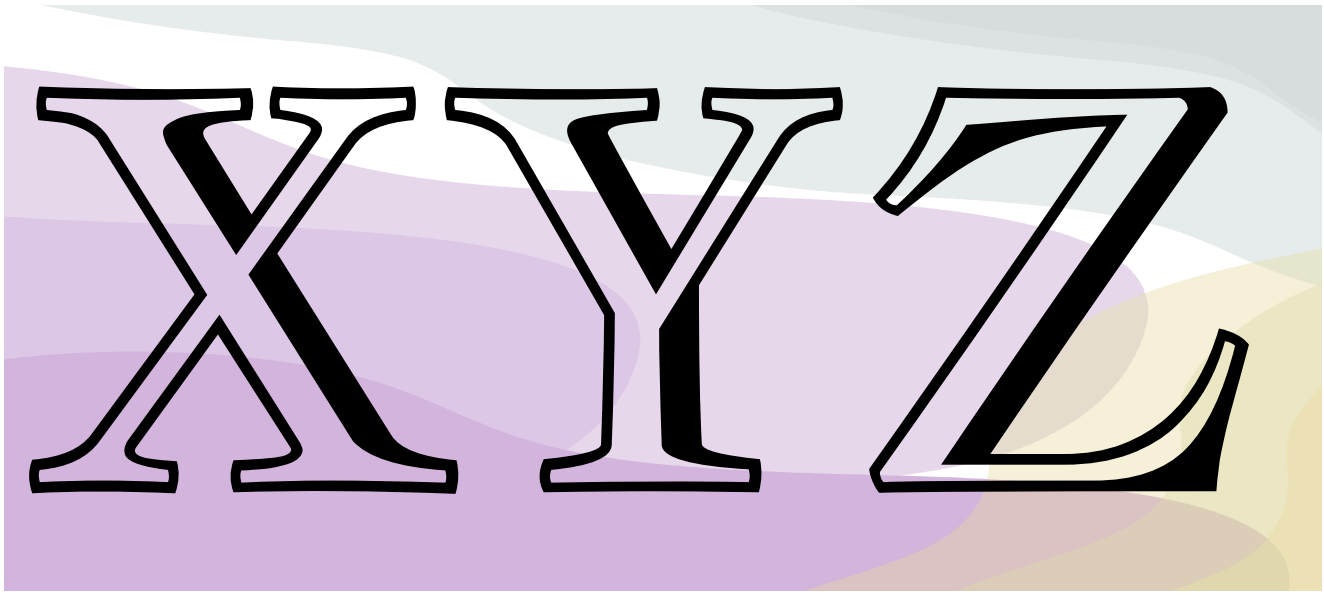
English Term	Definition	Dutch Term	Definition
Vacuum bag (Vacuum sleeve)	Airtight bag made of elastic foil, used for lining paintings (see Envelope method)	Vacuümzak (Vacuümhuls)	Luchtdichte zak van elastische folie bestemd voor het doubleren/bedoeken van schilderijen (zie Enveloppemethode)
Vacuum table	see Heat-/Vacuum table	Vacuümtafel	Zie Warmte-/Vacuümtafel
Varnish	A transparent protective coating on artworks.	Vernis	Een transparante beschermlaag op kunstwerken.
Varnished	Coated with a protective, glossy layer.	Gevernisd	Bedekt met een beschermende, glanzende laag.
Veneer	A thin layer of wood glued onto a surface for decorative purposes.	Fineer	Een dunne plak hout.
Venetian turpentine	see Balsam	Venetiaans terpentijn	Zie Balsem

Verdaccio	Color mixture of dark ochre, black, and lead white, used in medieval Italian painting for underpainting of shadows in flesh tones (see there)	Verdaccio	Kleur, mengsel uit donker oker, zwart en loodwit die in de middeleeuwse Italiaanse schilderkunst werd gebruikt voor de onderschildering van schaduwen in inkarnaten (zie aldaar)
Verdigris	Green copper acetate formed by vinegar on copper; used as pigment.	Koperroest (Koperacetaat)	Ontstaat door de inwerking van azijn op koper; toegepast als pigment.
Vernice liquida	Linseed-sandarac varnish (see Linseed oil; Sandarac)	Vernice liquida	Lijnolie-sandarakharsvernis (zie Lijnolie; Sandarak)
Viscous	Slow-flowing	visceus	Traagheid van het vloeien

English Term	Definition	Dutch Term	Definition
Wall painting	Painted image or decoration applied directly to a wall	Muurschildering	Schildering of decoratie direct op een muur aangebracht
Warp	Lengthwise threads in a woven textile.	Schering	Lengtedraden in geweven textiel.
Waterglass	Aqueous sodium silicate used as consolidant or fixative	Waterglas / natriumsilicaat	Natriumsilicaatoplossing als fixatief of verstevigingsmiddel
Wax	Natural or synthetic substance used for protection and sheen	Was	Natuurlijke of synthetische stof voor bescherming en glans
Wax immersion method	English term for fully soaking insect-damaged panel paintings or wooden sculptures in wax	Wax immersion method	Engelse benaming voor het volledig in was drenken van een door schadelijke insecten aangevreten paneelschilderij of houten beeldhouwwerk
Weave interference	see Moiré effect	Weave interference	Zie Moiré-effect

Weft	Crosswise threads in a woven textile.	Inslag	Dwarsdraden in geweven textiel.
Wet cleaning	Cleaning with water or aqueous solutions.	Nat reinigen	Reiniging met water of waterige oplossingen.
Wetting agents	Natural or synthetic substances that lower the surface tension of water and other liquids, improving penetration into porous or damaged structures.	Bevochtigingsmiddelen (Tensiden)	Natuurlijke of synthetische stoffen die de oppervlaktespanning (raakvlakspanning) van water of andere vloeistoffen doen afnemen zodat het water bijvoorbeeld in de holle ruimte van een beschadigde schildering kan binnendringen. In ketens van de bevochtigingsmiddelen zitten koolwaterstoffen verbonden door ether- en esterachtige groepen waardoor de oplosbaarheid in water bevorderd wordt.
Wetting temperature	see Stollingstemperatuur (freezing point).	Bevochtigingstemperatuur	zie Stollingstemperatuur
Whitewash	Thin coat of lime or chalk for whitening surfaces	Witkalk	Dunne laag kalk of krijt voor witmaken van oppervlakken
Width	The measurement or extent of something from side to side.	Breedte	De afmeting of omvang van iets van de ene naar de andere kant.
Wood pulp	Fibrous mass obtained from finely chopped ~~coniferous~~ wood.	Houtpulp	Vezelstof, meestal gewonnen door fijnhakken van harsarm naaldhout.
Wood rays	(obsolete: Medullary rays) Narrow ‘bands’ running radially through the wood.	Houtstralen (verouderd: Mergstralen)	Smalle ‘banden’ die radiaal door het hout lopen.
Wood specks	See Specks.	Houtstippels	Zie Stippels
Wooden structure	Load-bearing framework made from timber	Houten structuur	Dragende structuur van hout
Woodworm	Larvae of wood-boring beetles damaging wood.	Houtworm	Larven van houtetende kevers die hout aantasten.

English Term	Definition	Dutch Term	Definition
XRF analysis	X-ray fluorescence used for material identification.	XRF-analyse	Röntgenfluorescentie gebruikt voor materiaalidentificatie.
Yellowing	Process where materials become yellow over time.	Vergeling	Het proces waarbij materialen geel worden door ouderdom.
Young's modulus	see Elasticity modulus	Young-module	Zie Elasticiteitsmodulus

Restauratoren
NEDERLAND